

CUPRINS

ACTE NORMATIVE NOI

VIOREL MIHAI CIOBANU, GABRIEL BOROI, MARIAN NICOLAE: <i>Modificările aduse Codului de procedură civilă prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 (III)</i>	3
CLAUDIA FLORINA UȘVAT: <i>Unele modificări și completări aduse Codului penal prin Legea nr. 197/2000</i>	38
HORIA DIACONESCU: <i>Modificări aduse structurii și conținutului infracțiunilor de luare și dare de mită, primire de foloase necuvenite și trafic de influență prin Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție</i>	44

STUDII – DISCUȚII – COMENTARII

IULIAN POENARU: <i>Interpretarea normelor constituționale în raport cu cele de drept internațional</i>	53
ION TRAIAN ȘTEFĂNESCU: <i>Necesitatea modificării Constituției României cu privire la vârsta minimă de încadrare în muncă</i>	59
LIVIU UNGUR: <i>Considerații asupra instituției amenzii cominatorii</i>	64
ION DELEANU: <i>Fondul de comerț – considerații generale</i>	73
ALEXANDRU BACACI: <i>Considerații în legătură cu regimul matrimonial actual</i>	92
GHEORGHE DOBRICAN: <i>Natura juridică a procedurilor notariale și a instituției notarului public</i>	98
MIRCEA HÂNCU: <i>Aspecte teoretice și practice privitoare la taxele judiciare de timbru</i>	103
BETINIO DIAMANT: <i>Câteva argumente în sprijinul tezei că jurisprudența constituie izvor de drept</i>	107
LORAND L. HECSER: <i>Homosexualitate: determinism biologic și intoleranța socio-juridică</i>	110
TITUS PUNGĂ: <i>Tâlharie. Sintagma „Întrebuințare de violențe” conturată în doctrină și jurisprudență</i>	122

ILIE-VIRGIL JURCA: <i>Momentul când se epuizează infracțiunea continuă de dezertare. Influența asupra calității de militar și dezertor neprins</i>	131
IOAN AMĂRIE: <i>Extinderea de către instanță a obiectului judecării. Autosesizarea instanței și separarea funcțiilor procesuale</i>	138
ION RETCA: <i>Inadmisibilitatea prezentării materialului de urmărire penală prin comisie rogatorie</i>	145

PROBLEME JURIDICE CURENTE

Din nou despre infracțiunile prevăzute de Legea asupra cecului nr. 59/1934 (<i>Constantin Șima</i>)	150
Împlinirea termenului prescripției speciale a răspunderii penale (I. Radu Lupășcu; II. Petru Dan)	152
Câteva considerații în legătură cu natura juridică și latura subiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 215 alin. 4 din Codul penal (<i>Ilie Narita</i>)	162
Observații în legătură cu definirea noțiunii de „consecințe deosebit de grave” (<i>Octavian Rădulescu, Paula Rădulescu, Amalia Rădulescu</i>)	168
Actele procesuale ale procurorului în cazurile când urmărirea penală nu poate fi începută sau continuată (<i>Liviu Beceru</i>)	170
Probleme în legătură cu rezolvarea plângerilor împotriva soluțiilor adoptate de procuror (<i>Ioan Burlacu</i>)	172

SINTEZE DE PRACTICĂ JUDICIARĂ

PAVEL PERJU: <i>Probleme de drept civil și drept procesual-civil din practica secției civile a Curții Supreme de Justiție</i>	174
---	-----

PRACTICĂ JUDICIARĂ REZUMATĂ ȘI COMENTATĂ

Drept de proprietate. Acțiune în revendicare. Chemare în garanție. Invocarea evicțiunii. Restituirea prețului. Quantum. (Curtea de Apel Constanța, secția civilă, decizia nr. 513/2000, cu notă de <i>Alexandru Ticlea</i>)	191
--	-----

DIN SOLUȚIILE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

Cauza Ignaccolo-Zenaide împotriva României (cu notă de <i>Vasile Păulea</i>)	196
---	-----

DIN SOLUȚIILE INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

Practică judiciară (extrase)	205
------------------------------------	-----

**MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ
PRIN ORDONANȚA DE URGENȚĂ A GUVERNULUI
NR. 138/2000 (III)¹**

dr. **VIOREL MIHAI CIOBANU**
Prof. univ. – Facultatea de Drept,
Universitatea din București

dr. **GABRIEL BOROI**
Conf. univ. – Facultatea de Drept,
Universitatea din București

drd. **MARIAN NICOLAE**
Lect. univ. – Facultatea de Drept,
Universitatea din București

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 au fost aduse modificări semnificative și substanțiale dispozițiilor din Codul de procedură civilă care constituie dreptul comun în materia executării silite². Obiectivele care au fost avute în vedere sunt, în principal, următoarele: creșterea rolului și a răspunderii executorului judecătoresc în această fază a procesului civil, degrevarea instanței de executare, concomitent cu sporirea posibilității acesteia de a contro-

¹ Partea I și partea a II-a a prezentului studiu au fost publicate în numerele 1/2001 (p. 3 și urm.) și, respectiv nr. 2/2001 (p. 3 și urm.) ale revistei „Dreptul”.

Menționăm că prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 290/2000 privind modificarea art. IX din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă și abrogarea Ordonanței Guvernului nr. 13/1998 privind modificarea și completarea Codului de procedură civilă (publicată în „Monitorul oficial al României”, partea I, nr. 706 din 29 decembrie 2000) s-a prevăzut că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 va intra în vigoare la 7 luni de la publicare, respectiv la 2 mai 2001, cu excepția dispozițiilor art. I pct. 131–134 (referitoare la recursul în anulare), care au intrat în vigoare conform dispozițiilor inițiale, adică la 2 ianuarie 2001.

² Dintre reglementările speciale în materia executării silite, menționăm: Ordonanța Guvernului nr. 11/1996 privind executarea creanțelor bugetare, publicată în „Monitorul oficial al României”, partea I, nr. 23 din 31 ianuarie 1996 și aprobată prin Legea nr. 108/1996, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului, republicată în „Monitorul oficial al României”, partea I, nr. 608 din 13 decembrie 1999; titlul VI („Regimul juridic al garanțiilor reale mobiliare”) al Legii nr. 99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, publicată în „Monitorul oficial al României”, partea I, nr. 236 din 27 mai 1999; Ordonanța Guvernului nr. 55/1999 privind executarea silite a creanțelor neperformante preluate la datoria publică, publicată în „Monitorul oficial al României”, partea I, nr. 411 din 27 august 1999, cu modificările și completările ulterioare.

la eficient și real legalitatea tuturor actelor de executare efectuate de către organul de executare, reglementarea unitară a contestației la executare, indiferent de forma de executare silită concretă, reglementarea unitară a eliberării sau distribuirii sumei realizate prin executarea silită, indiferent de forma concretă de executare silită indirectă, reglementarea expresă a întoarcerii executării, simplificarea procedurilor de executare silită, prin înlăturarea unor formalități excesive, scurtarea unor termene, înlăturarea unor mijloace procedurale ce permiteau debitorului să întârzie nejustificat finalizarea executării silite, eliminarea sau modificarea unor dispoziții care erau depășite de realitățile actuale etc. Nu în ultimul rând, pentru prima dată în Codul de procedură civilă, se realizează și o corelare a dispozițiilor referitoare la urmărirea silită imobiliară cu regulile în materie de carte funciară, statornicite de Legea cadastrului și publicității imobiliare nr. 7/1996, care a devenit aplicabilă pe întreg teritoriul țării începând cu 1 iulie 1999³.

Înainte de a trece la prezentarea sintetică a principalelor aspecte, ne exprimăm speranța că dispozițiile referitoare la executarea silită introduse prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 nu vor suferi modificări importante cu ocazia supunerii aprobării Parlamentului⁴.

XV. PORNIREA EXECUTĂRII SILITE

1. *Titlurile executorii.* Datorită faptului că executarea silită se realizează prin luarea unor măsuri de constrângere împotriva voinței debitorului, măsuri care uneori pot avea repercusiuni și față de terți, declanșarea ei nu poate avea loc decât în cazul în care obligația ce urmează a se executa este cuprinsă într-un act care întrunește cerințele legii. Pentru pornirea executării silite, creditorul trebuie să dețină un titlu executoriu, act în baza căruia poate trece la aplicarea măsurilor de constrângere, pe calea unei proceduri de executare silită prevăzută de lege, pentru realizarea efectivă a drepturilor sale.

Art. 372 C.pr.civ., dispune că executarea silită se va efectua numai în temeiul unei hotărâri judecătorești ori al unui alt înscris care, potrivit legii, constituie titlu executoriu.

³ Cu privire la regimul noilor cărți funciare, a se vedea: I. Albu, *Noile cărți funciare*, Editura Lumina Lex, București, 1997; M. Nicolae, *Publicitatea imobiliară și noile cărți funciare*, Editura Press Mihaela, București, 2000.

⁴ Desigur că dispozițiile în materie sunt susceptibile de unele îmbunătățiri, spre exemplu, reglementarea posibilității de actualizare a creanței în funcție de rata inflației de către instanța de executare sau chiar de către executorul judecătoresc, conferirea caracterului de titlu executoriu acțului de adjudecare și în ceea ce privește punerea în posesiune a adjudecatului imobilului.

Din actuala redactare a acestui text, rezultă cu claritate că hotărârea judecătorească și titlul executoriu nu sunt noțiuni distincte, în sensul că ultima o include și pe prima, hotărârea judecătorească fiind și ea un titlu executoriu. Însă categoria titlurilor executorii este mult mai largă decât cea a hotărârilor judecătorești susceptibile de executare silită, incluzând și hotărârile instanțelor Curții de Conturi, hotărârile arbitrale învestite cu formulă executorie, hotărârile străine recunoscute și învestite cu formulă executorie în România, actele autentice notariale care constată o creanță certă și lichidă, dar numai din momentul în care creanța respectivă devine exigibilă, cambiile, biletele la ordin și cecurile învestite cu formulă executorie, contractele sau orice alte aranjamente de creditare încheiate de Banca Națională a României, contractele de credit încheiate de Casa de Economii și Consemnațiuni în calitate de creditor, contractele de credit bancar învestite cu formulă executorie, contractul de garanție reală mobilă, indiferent că este încheiat în formă autentică sau este constatat într-un înscris sub semnătură privată, declarația vamală și actele constatatoare încheiate de autoritatea vamală, procesul-verbal de constatare a contravenției sau încheierea prin care organul administrativ competent a soluționat plângerea împotriva acestuia, actele emise sau aprobate de organele competente pentru plata creanțelor bugetare, procesul-verbal întocmit de executorul judecătoresc cu privire la sumele ce urmează a fi plătite cu titlu de cheltuieli de executare, actul de adjudecare întocmit de executorul judecătoresc în materia urmăririi silite imobiliare etc.

Pentru ca o hotărâre judecătorească să poată fi pusă în executare, trebuie îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții:

- hotărârea să fie definitivă⁵;
- hotărârea să fie învestită cu formulă executorie, excepție făcând încheierile executorii, hotărârile executorii provizorii și alte hotărâri prevăzute de lege, care se execută fără formulă executorie (art. 374 alin. 1 C.pr.civ.);
- creanța constatată prin hotărâre să fie certă, lichidă⁶ și exigibilă (art. 379 C.pr.civ.).

Subliniem că această din urmă condiție trebuie îndeplinită în cazul tuturor titlurilor executorii.

De asemenea, învestirea cu formulă executorie este necesară și în cazul altor hotărâri sau înscrisuri pentru ca acestea să devină titluri executorii, în

⁵ Există însă și excepții, anume: hotărârile nedefinitive care se bucură de executare vremelnică, hotărârile pronunțate în acele cazuri în care recursul este suspensiv de executare, care pot fi puse în executare numai dacă sunt irevocabile, precum și încheierile executorii.

⁶ În cazul unei creanțe determinabile, quantumul acesteia va fi stabilit de către organul de executare (art. 371² alin. 2 C.pr.civ.), iar nu de către instanță. De asemenea, tot executorul judecătoresc este cel care va stabili sumele de bani care urmează a fi plătite cu titlu de cheltuieli de executare, prin proces-verbal care, sub acest aspect, constituie titlu executoriu (art. 371⁷, art. 577, art. 580¹ C.pr.civ.).

cazurile expres prevăzute de lege⁷. Dacă însă, potrivit legii, un anumit înscris constituie titlu executoriu, nu mai este necesară învestirea sa cu formulă executorie.

Din actuala redactare a art. 372 C.pr.civ. mai rezultă că un înscris poate constitui titlu executoriu numai dacă legea prevede în mod expres aceasta; deci ar fi lipsită de eficiență juridică o eventuală clauză contractuală prin care părțile ar stabili că actul încheiat constituie titlu executoriu.

Mai reținem că, potrivit art. 373³ alin. 2 C.pr.civ., dacă se refuză emiterea titlului executoriu de către alte organe competente potrivit legii și dacă legea specială nu prevede altfel, creditorul poate face plângere la judecătoria în circumscripția căreia se află organul care trebuia să emită titlul executoriu, în termen de 15 zile de la data când a luat cunoștință de refuz.

2. *Cererea de executare și constituirea dosarului de executare. Instanța de executare.* Codul de procedură civilă nu arată care sunt mențiunile pe care trebuie să le cuprindă cererea de executare, urmând a se aplica dispozițiile generale referitoare la cereri, ținându-se seama și de specificul acestei materii. Așadar, creditorul trebuie să arate: numele și domiciliul său ori, după caz, denumirea și sediul; titlul executoriu care justifică pornirea executării silit; faptul că are o creanță certă, lichidă și exigibilă; numele și domiciliul sau, după caz, denumirea și sediul debitorului; împrejurarea că acesta refuză să execute de bunăvoie obligația; obiectul cererii (punerea în executare a titlului executoriu, cu indicarea formei de executare pe care o alege). Cererea va fi semnată și i se va alătura titlul executoriu, eventual și alte acte necesare. Când cererea se face de către reprezentantul creditorului, se va menționa această împrejurare în cerere, anexându-se și dovada calității de reprezentant.

Dacă legea nu dispune altfel, cererea de executare silită se depune la executorul judecătoresc din circumscripția judecătoriei în care urmează să se efectueze.

⁷ Învestirea cu formulă executorie se face, pe baza unei cereri a creditorului, de către prima instanță, printr-o încheiere dată fără citarea părților (însă executarea hotărârilor străine se încuviințează, la cererea persoanei interesate și dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de Legea nr. 105/1992, de către tribunalul în circumscripția căruia urmează să se efectueze executarea, prin hotărâre, dată cu citarea părților). Art. 373³ alin. 1 C.pr.civ. prevede că încheierea prin care președintele instanței judecătorești respinge cererea de învestire cu formulă executorie a hotărârii judecătorești sau, în cazurile prevăzute de lege, a altui înscris, poate fi atacată cu recurs de către creditor, în termen de 5 zile, care curge de la pronunțare, pentru creditorul prezent, respectiv de la comunicare, pentru cel lipsă.

Dispozițiile legale referitoare la învestirea cu formulă executorie au caracter de ordine publică, nerespectarea lor atrăgând nulitatea urmăririi, nulitate ce nu poate fi acoperită în nici un mod. Învestirea ulterioară nu poate avea efect de validare asupra executării silit nelegale începute, dar poate sta la baza unei noi executări, dacă dreptul de a cere și obține executarea silită nu s-a prescris. Nelegalitatea învestirii cu formulă executorie poate fi invocată pe calea contestației la executare.

teze executarea ori, în cazul urmăririi bunurilor, la executorul judecătoresc din circumscripția judecătorei în care se află acestea. Dacă bunurile urmăribile se află în circumscripțiile mai multor judecătării, este competent oricare dintre executorii judecătorești care funcționează pe lângă acestea (art. 373 alin. 1 C.pr.civ. și art. 9 alin. 1 și 2 din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, cu modificările ulterioare⁸).

Executorul judecătoresc va solicita încuviințarea executării de către *instanța de executare* (judecătoria în circumscripția căreia se va face executarea, în afara cazurilor în care legea dispune altfel art. 373 alin. 2 C.pr.civ.), căreia îi va înainta, în copie, cererea creditorului urmăritor și titlul executoriu.

Instanța încuviințează executarea silită prin încheiere dată în camera de consiliu, fără citarea părților, încheiere guvernată de regulile aplicabile procedurii necontencioase.

După încuviințarea cererii de executare, instanța va alcătui un dosar privind executarea, la care executorul judecătoresc este obligat să depună câte un exemplar al fiecărui act de executare, în termen de 48 de ore de la efectuarea acestuia. În ce ne privește, considerăm că acest termen este relativ, deci nerespectarea lui nu afectează valabilitatea actului de executare respectiv.

Distinct de dosarul de executare care se constituie la instanța de executare, executorul judecătoresc va trebui să își constituie câte un dosar de executare pentru fiecare executare pe care o efectuează.

Art. 388 alin. 1 C.pr.civ. dispune că, pentru toate actele de executare pe care le efectuează, executorul judecătoresc este obligat să încheie procese-verbale care vor cuprinde următoarele mențiuni:

1. denumirea și sediul organului de executare;
2. numele și calitatea celui care încheie procesul-verbal;
3. data întocmirii procesului-verbal și numărul dosarului de executare;
4. titlul executoriu în temeiul căruia se efectuează actul de executare;
5. numele și domiciliul ori, după caz, denumirea și sediul debitorului și creditorului urmăritor;
6. locul, data și ora efectuării actului de executare;
7. măsurile luate de executor sau constatările acestuia;
8. consemnarea explicațiilor și obiecțiunilor participanților la executare;
9. alte mențiuni cerute de lege sau considerate necesare de executor;
10. menționarea, când este cazul, a lipsei creditorului sau debitorului ori despre refuzul sau împiedicarea de a semna procesul-verbal;

⁸ Publicată în „Monitorul oficial al României”, partea I, nr. 559 din 10 noiembrie 2000 și modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2001 (publicată în „Monitorul oficial al României”, partea I, nr. 64 din 6 februarie 2001); a se vedea și Regulamentul de punere în aplicare a Legii nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 210/2001 (publicat în „Monitorul oficial al României”, partea I, nr. 64 din 6 februarie 2001).

11. menționarea numărului de exemplare în care s-a întocmit procesul-verbal, precum și a persoanelor cărora li s-a înmănat acesta;

12. semnătura executorului, precum și, când este cazul, a altor persoane interesate în executare sau care asistă la efectuarea actului de executare;

13. ștampila executorului judecătoresc.

Cel de al doilea alineat al aceluiași articol stabilește că mențiunile de la pct. 2, 3, 4, 5, 7, 12 și 13 sunt prevăzute sub sancțiunea nulității, ceea ce înseamnă că, în cazul lipsei vreuneia din aceste mențiuni, vătămarea la care se referă art. 105 alin. 2 C.pr.civ., se prezumă; în cazul lipsei vreuneia din celelalte mențiuni, nulitatea procesului-verbal ar putea interveni numai dacă cel interesat face dovada că a suferit o vătămare, care nu poate fi înlăturată altfel.

Un exemplar al procesului-verbal rămâne în dosarul executorului judecătoresc; un alt exemplar se comunică instanței de executare, care îl va atașa la dosarul de executare al acesteia, iar, dacă este cazul, alte exemplare vor fi comunicate celor interesați (art. 50 din Legea nr. 188/2000).

În cazul în care debitorul are mai mulți creditori, ar fi posibil ca asupra bunurilor debitorului să se declanșeze mai multe executări silite. Pentru astfel de situații, art. 373⁴ C.pr.civ. permite instanței de executare în circumscripția căreia a început prima executare să dispună, la cererea persoanei interesate, reunirea, urmând a se face o singură executare de către executorul judecătoresc care a îndeplinit actul de executare cel mai înaintat, iar dacă executările sunt în același stadiu, de către executorul judecătoresc care a început cel dintâi executarea, chiar dacă ele au fost pornite de organe de executare diferite, în afară de cazul în care legea prevede altfel⁹. Instanța se va pronunța prin încheiere și asupra cheltuielilor de executare. Desistarea, după conexare, a oricăruia dintre creditorii urmăritori, nu va putea să împiedice continuarea executării de la actul de executare cel mai înaintat.

3. *Înștiințarea prealabilă a debitorului.* Încuviințarea, de către instanța de executare, a cererii creditorului de a se efectua executarea silită nu este suficientă pentru pornirea acesteia, deoarece art. 387 alin. 1 C.pr.civ. dispune că, în afară de cazurile în care legea prevede altfel, executarea poate începe numai după ce se va comunica debitorului o somație, care va cuprinde: denumirea și sediul organului de executare; data emiterii somației și numărul dosarului de executare; numele și domiciliul sau, după caz, denumirea și sediul debitorului; arătarea

⁴ Spre exemplu, potrivit art. 104 din Ordonanța Guvernului nr. 11/1996 privind executarea creanțelor bugetare, cu modificările și completările ulterioare, în cazul în care asupra aceluiași venituri sau bunuri ale debitorului a fost pornită executarea, atât pentru realizarea titlurilor executorii privind creanțe bugetare, cât și pentru titluri ce se execută în condiții prevăzute de alte dispoziții legale, executarea silită se va face, potrivit dispozițiilor prezentei ordonanțe, de către organele de executare prevăzute de aceasta, iar nu de către executorii judecătorești sau alte organe de executare (de pildă, executorii bancari, în condițiile Legii bancare nr. 58/1998).

titlului executoriu anexat în baza căruia urmează să se facă executarea silită; termenul în care cel somat urmează să își execute de bunăvoie obligația prevăzută în titlul executoriu și arătarea consecințelor nerespectării acesteia; semnătura și ștampila organului de executare.

Somația se comunică potrivit regulilor prevăzute în cod pentru citarea și comunicarea actelor de procedură.

Termenul ce i se lasă debitorului, după comunicarea somației, pentru a executa de bunăvoie diferă în funcție de forma concretă de executare silită. Astfel, acest termen este de o zi la urmărirea silită mobilă (art. 411 alin. 1 C.pr.civ.) și la predarea silită a bunurilor mobile (art. 575 C.pr.civ.), de 2 zile la urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini (art. 464 C.pr.civ.), de 5 zile la predarea silită a bunurilor imobile (art. 578 C.pr.civ.), de 10 zile la executarea silită directă a altor obligații de a face și a obligațiilor de a nu face (art. 580² C.pr.civ.) și de 15 zile la urmărirea silită imobiliară (art. 500 alin. 1 C.pr.civ.). În toate cazurile, termenul se calculează conform art. 101 alin. 1 și 5 C.pr.civ., adică pe zile libere.

Dacă se folosesc concomitent mai multe forme concrete de executare silită, înștiințarea făcută într-o procedură de executare nu suplinește înștiințarea din celelalte, deci, dacă legea nu prevede altfel, pentru fiecare formă de executare trebuie să se comunice debitorului câte o somație și să se respecte termenul prevăzut de lege pentru respectiva formă concretă de executare silită.

Necomunicarea somației sau efectuarea actelor de executare înainte de împlinirea termenului prevăzut de lege atrage sancțiunea anulării executării, fiind vorba de o nulitate (relativă, deoarece normele juridice referitoare la înștiințarea prealabilă a debitorului au fost edictate pentru ocrotirea intereselor acestuia) expresă – art. 391 C.pr.civ.¹⁰

Potrivit art. 390 C.pr.civ., înștiințarea prealabilă a debitorului nu este necesară când legea încuviințează executarea fără somație¹¹ și nici atunci când debitorul a fost decăzut din beneficiul termenului de grație.

¹⁰ Nulitatea pentru lipsa somației prevăzute de art. 387 C.pr.civ. nu se acoperă prin somația verbală pe care executorul judecătoresc trebuie să o facă în anumite cazuri stabilite de lege (de exemplu, în cazul urmăririi silite mobiliare – art. 416 pct. 4 C.pr.civ., al predării silite a bunurilor imobile – art. 579 C.pr.civ.); a se vedea și S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, *Drept procesual civil. Executarea silită*, vol. I, ediția a II-a revăzută, Editura Lumina Lex, București, 1998, p. 156; I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, vol. III, Editura Servo-Sat, Arad, 2000, p. 144.

¹¹ Astfel, poprirea să înștiințeze fără somație – art. 454 alin. 1 C.pr.civ.; în cazul executării silite directe, art. 573 C.pr.civ. permite instanței de executare să încuviințeze ca executarea să se facă fără somație; în cazul ordonanței președințiale, art. 581 alin. final C.pr.civ. permite instanței să încuviințeze ca executarea să se facă fără somație sau fără trecerea unui termen.

XVI. PRESCRIPTIA DREPTULUI DE A CERE (ȘI OBȚINE) EXECUTAREA SILITĂ

1. *Precizări prealabile.* Prescripția dreptului de a cere și obține executare silită¹² (sanctiune procesuală pentru creditor și beneficiu legal pentru debitor) este o cauză legală de stingere a puterii executorii a oricărui titlu executoriu (art. 405 alin. 3 C.pr.civ.), care produce următoarele efecte juridice: stinge obligația organului de executare de a da curs executării (naște dreptul de a refuza executarea); stinge dreptul creditorului de a obține executarea silită; stinge obligația debitorului de a se supune executării silite (naște dreptul de a se opune executării silite)¹³.

2. *Termenul de prescripție.* Art. 405 alin. 1 C.pr.civ. stabilește două termene generale de prescripție a dreptului de a cere și obține executarea silită. Astfel, în cazul titlurilor emise în materia acțiunilor reale imobiliare, termenul de prescripție este de 10 ani. În celelalte cazuri, termenul de prescripție este de 3 ani, dacă legea nu prevede altfel.

Intrucât textul de lege nu face nici o distincție, rezultă că termenul de prescripție de 3 ani se aplică atât în cazul executării silite a titlurilor executorii referitoare la drepturi de creanță și drepturi reale mobiliare, cât și în cazul executării silite a unor obligații nepatrimoniale¹⁴.

Rămân în vigoare normele speciale ce prevăd termene (speciale) de prescripție, precum: termenul de un an pentru punerea în executare a amenzilor

¹² Pentru alte incidente care împiedică, sting sau temporizează executarea silită (perimarea executării silite, suspendarea executării silite, termenul de grație, depunerea unei cauțiuni, decesul debitorului înainte de pornirea executării, urmărirea imobilului unui minor sau al unei persoane puse sub interdicție, urmărirea, de către creditorul ipotecar, a imobilelor debitorului său, urmărirea bunurilor imobile situate în raze teritoriale deosebite, beneficiul de discuțiune pe care îl poate opune dobânditorul unui bun ipotecat, cesiunea titlului executoriu, beneficiul de discuțiune și beneficiul de diviziune în cazul fidejusiunii, existența proprietății comune asupra bunului urmărit etc.), a se vedea: S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, *op. cit.*, vol. I, p. 179-191; G. Boroș, D. Rădescu, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, ediția a II-a, Editura All, București, 1995, p. 661-667.

¹³ Dacă însă debitorul a executat de bunăvoie obligația după împlinirea termenului de prescripție, el nu are dreptul să ceară înapoierea prestației, chiar dacă la data executării nu știa că termenul prescripției dreptului creditorului de a obține executarea silită era împlinit.

¹⁴ Pentru opinia că hotărârile prin care s-a recunoscut dreptul de a cere executarea silită a unei obligații având caracter nepatrimonial ar putea fi puse în executare timp de 30 de ani de la data când au devenit executorii, a se vedea totuși I. Deleanu, *op. cit.*, vol. III, p. 140. Subliniem însă că soluția dominantă oferită de doctrina anterioară recente modificări a Codului de procedură civilă în privința termenului de prescripție a dreptului de a cere și obține executarea silită a titlurilor executorii referitoare la drepturile nepatrimoniale se baza pe fostul art. 404 C.pr.civ., coroborat cu împrejurarea că Decretul nr. 167/1958 se aplică numai prescripției dreptului la acțiune având un obiect patrimonial.

contravenționale, termenul de 5 ani pentru creanțele bugetare provenind din impozite, taxe, alte contribuții stabilite potrivit legii, precum și din majorările aferente, termenul de 3 ani pentru alte creanțe bugetare și majorările aferente etc.

3. *Începutul prescripției.* Art. 405 alin. 2 C.pr.civ. stabilește momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție a dreptului de a cere și obține executarea silită, anume, data când se naște dreptul de a cere executarea silită.

În cazul hotărârilor judecătorești, precum și al hotărârilor pronunțate de alte organe cu activitate jurisdicțională, termenul de prescripție începe să curgă, în principiu, de la data rămânerii lor definitive. Astfel, hotărârile date fără drept de apel devin definitive la data pronunțării lor; hotărârile de primă instanță, susceptibile de apel, dar neapelate, sunt definitive din momentul expirării termenului de apel (același este momentul definitivării în cazul în care împotriva lor s-a declarat un apel tardiv introdus, ce a fost respins ca atare, deoarece, din punctul de vedere al efectelor juridice, un apel tardiv este ca și inexistent); în cazul în care judecata apelului s-a perimat, hotărârea de primă instanță devine definitivă pe data pronunțării hotărârii de constatare a perimării apelului; dacă apelul a fost anulat ca neregulat introdus, ca netimbrat sau ca fiind introdus de o persoană ce nu și-a justificat calitatea de reprezentant, hotărârea primei instanțe se definitivează pe data pronunțării hotărârii de anulare a apelului; hotărârile date în apel devin definitive la data pronunțării lor; regulile enunțate până acum se aplică în mod corespunzător și în cazul hotărârilor pronunțate într-o contestație în anulare sau într-o revizuire, având în vedere că regimul juridic al acestora este determinat de principiul *accessorium sequitur principale* (dacă hotărârile pronunțate în căile de atac de retractare sunt susceptibile de apel, se vor face distincțiile mai sus arătate, însă, dacă nu sunt susceptibile de apel, indiferent că pot fi atacate cu recurs, ori că nici recursul nu este admisibil, prescripția dreptului de a obține executarea silită a acestor hotărâri începe să curgă de la data pronunțării lor). În toate aceste situații, trebuie să se observe soluția eventualului recurs ce s-a exercitat, în sensul că dacă hotărârile respective au fost desființate ca urmare a admiterii recursului, nu se mai poate vorbi de punerea în executare, ci, dacă este cazul, de întoarcerea executării silite ce a avut loc în temeiul titlului executoriu care, ulterior, a fost desființat. Așadar, prin ipoteză, fie nu s-a exercitat calea de atac a recursului, fie recursul a fost anulat sau respins, s-a perimat, ori, dacă s-a admis, s-a dispus casarea parțială a hotărârii recurate.

În cazurile când recursul este suspensiv de executare, prescripția dreptului de a obține executarea silită începe să curgă de la data la care hotărârea a rămas irevocabilă. Astfel, hotărârea dată de prima instanță, nesusceptibilă de apel și care nu a fost recurată, devine irevocabilă la data expirării termenului de recurs (același este momentul și în cazul în care recursul a fost respins ca tardiv); hotărârea pronunțată de prima instanță, neatacată cu apel, este irevocabilă din momentul expirării termenului de apel, deoarece, în sistemul nostru, nu se poate

exercita recursul *omisso medio*, adică trecând peste calea de atac a apelului (aceeași este soluția dacă apelul a fost respins ca tardiv, iar eventualele recurs exercitat împotriva hotărârii de respingere a apelului ca tardiv introdus a fost respins, anulat sau s-a perimat, ori dacă s-a exercitat recurs *omisso medio*, care a fost respins ca inadmisibil); hotărârea dată în apel, nerecurată, devine irevocabilă pe data expirării termenului de recurs; hotărârea instanței de apel, atacată cu recurs, dar care a fost respins ca neîntemeiat ori a fost anulat ca neregulat introdus, ca netimbrat sau ca declarat de o persoană ce nu și-a justificat calitatea de reprezentant, este irevocabilă pe data pronunțării hotărârii asupra recursului; în cazul în care recursul s-a perimat, hotărârea instanței de apel devine irevocabilă pe data pronunțării hotărârii de constatare a perimării recursului; hotărârea instanței de recurs, prin care s-a soluționat fondul (deci în caz de modificare a hotărârii recurate sau de rejudecare a fondului după casarea cu reținere) este irevocabilă din momentul pronunțării ei; soluțiile sunt corespunzătoare și în cazul hotărârilor pronunțate în căile extraordinare de atac de retractare.

În cazul hotărârilor executorii de drept sau pronunțate cu executare vremelnică, prescripția începe să curgă de la data pronunțării lor.

Dacă prin hotărâre s-a acordat debitorului un termen de grație, prescripția va începe să curgă de la expirarea lui. În cazul în care creditorul solicită instanței să constate că debitorul este decăzut din termenul de grație, prescripția începe să curgă de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care instanța, în baza art. 383 C.pr.civ., a constatat decăderea.

Dacă debitorul este obligat la prestații succesive, prescripția începe să curgă, pentru fiecare din aceste prestații, de la data când a devenit exigibilă.

În cazul titlurilor executorii care nu se obțin în urma unei proceduri jurisdicționale, prescripția începe să curgă din momentul eliberării sau întocmirii titlului executoriu.

4. *Suspendarea prescripției.* Potrivit art. 405¹ alin. 1 C.pr.civ., cursul prescripției se suspendă:

a) în cazurile stabilite de lege pentru suspendarea termenului de prescripție a dreptului material la acțiune¹⁵;

b) pe timpul cât suspendarea executării silită este prevăzută de lege ori a fost stabilită de instanță sau de alt organ jurisdicțional competent;

c) cât timp debitorul își sustrage veniturile și bunurile de la urmărire;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

Alin. 2 al aceluiași articol dispune că prescripția nu se suspendă pe timpul cât executarea silită este suspendată la cererea creditorului următor.

¹⁵ Pentru aceste cazuri, a se vedea, spre exemplu: Gh. Belciu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, ediția a VI-a revăzută și adăugită de M. Nicolae și P. Trușcă, Editura Șansa, București, 1999, p. 267-269; G. Boroș, *Drept civil. Partea generală*, ediția a II-a, Editura All Beck, București, 1999, p. 292-295.

Efectul suspendării prescripției constă în oprirea cursului prescripției pe toată durata cât dăinuiește cauza de suspendare. După încetarea cauzei de suspendare, prescripția își reia cursul, socotindu-se și timpul curs înainte de suspendare.

5. *Înteruperea prescripției.* Potrivit art. 405² alin. 1 C.pr.civ., cursul prescripției se întrerupe:

a) pe data îndeplinirii de către debitor, înainte de începerea executării silite sau în cursul acesteia, a unui act voluntar de executare a obligației prevăzute în titlul executoriu ori a recunoașterii, în orice alt mod, a datoriei;

b) pe data depunerii cererii de executare, însoțite de titlul executoriu, chiar dacă a fost adresată unui organ de executare incompetent;

c) pe data trimiterii spre executare a titlului executoriu, în condițiile art. 453 alin. 2 C.pr.civ.;

d) pe data îndeplinirii în cursul executării silite a unui act de executare;

e) pe data depunerii cererii de reluare a executării, în condițiile art. 371⁶ alin. 1 C.pr.civ.;

f) în alte cazuri prevăzute de lege.

Înteruperea șterge prescripția începută înainte de a se fi ivit cauza care a întrerupt-o, iar, așa cum precizează art. 405² alin. 2 C.pr.civ., după întrerupere începe să curgă o nouă prescripție. Practic, de cele mai multe ori, în cadrul unei executări silite vor exista mai multe întreruperi ale cursului prescripției, astfel încât, dacă acea executare silită va înceta fără a se realiza integral drepturile prevăzute în titlul executoriu, va prezenta o importanță deosebită ultimul act concret de executare silită, deoarece, de la data acestuia, va începe să curgă o nouă prescripție pentru executarea silită a drepturilor creditorului nerealizate în cadrul executării încheiate.

De reținut că întreruperea prescripției prin cererea de executare este provizorie și condiționată, în sensul că efectul întreruptiv dispare retroactiv dacă cererea de executare a fost respinsă, anulată sau dacă s-a perimat ori dacă cel care a făcut-o a renunțat la ea (art. 405² alin. 3 C.pr.civ.). Deși legea nu prevede expres, și în cazul actelor de executare ulterioare cererii de executare efectul întreruptiv de prescripție este înlăturat retroactiv atunci când intervine perimarea sau anularea executării silite ori când actul de executare este anulat prin intermediul contestației la executare.

6. *Repunerea în termenul de prescripție.* După împlinirea termenului de prescripție, creditorul poate cere repunerea în acest termen, numai dacă a fost împiedicat să ceară executarea datorită unor motive temeinice, care exclud culpa sa.

Cererea de repunere în termen se introduce la instanța de executare competentă, în termen de 15 zile de la încetarea împiedicării (art. 405³ alin. 2 C.pr.civ.). Competența de a se pronunța asupra cererii de repunere în termen aparține instanței de executare, chiar dacă titlul executoriu nu îl reprezintă o hotărâre judecătorească.

Dacă se admite cererea de repunere în termen, se va încuviința efectuarea executării silită și se va putea trece de îndată la îndeplinirea actelor de executare.

XVII. CONTESTAȚIA LA EXECUTARE

1. *Subiectele contestației la executare.* Contestația la executare poate fi introdusă de către cei interesați sau vătămați prin executare (art. 399 alin. 1 C.pr.civ.). Ar putea fi vorba de debitor, de creditor, dar și de terță persoană care afirmă că i se urmăresc bunurile pentru obligații ale debitorului ori care invocă alte drepturi în legătură cu bunurile respective.

În condițiile art. 45 alin. 1 C.pr.civ., contestația la executare poate fi introdusă și de către procuror.

2. *Obiectul contestației la executare.* În funcție de obiectul ei, se disting trei feluri de contestație la executare:

- contestația împotriva executării silită înseși sau a oricărui act de executare (contestația la executare propriu-zisă)¹⁶;

- contestația prin care se solicită lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea sau aplicarea titlului executoriu (contestația la titlu), care poate fi exercitată dacă nu s-a utilizat procedura prevăzută de art. 281¹ C.pr.civ.;

- contestația împotriva refuzului organului de executare de a îndeplini un act de executare în condițiile prevăzute de lege¹⁷.

Pe calea contestației la executare, indiferent de felul ei, nu se poate modifica sau desființa hotărârea pusă în executare. Motivele invocate de contestator nu se pot referi la probleme de fond, care să repună în discuție hotărârea ce se execută, deoarece partea interesată a avut posibilitatea să le valorifice în cadrul judecății. Nici în situația în care contestația este introdusă de un terț nu se poate pune în discuție valabilitatea titlului executoriu, ci, eventual, inopozabilitatea lui, fără însă a se putea obține anularea hotărârii respective. A admite o altă

¹⁶ Contestația poate privi nerespectarea condițiilor prevăzute pentru investirea cu formulă executorie, prescripția dreptului de a obține executarea silită, perimarea executării silită, faptul că executarea nu este îndeplinită conform titlului executoriu, urmărirea unor bunuri exceptate de lege de la executarea silită, urmărirea unor bunuri care nu aparțin debitorului, depășirea limitei în care poate fi urmărit salariul și alte venituri asimilate acestuia, neopozabilitatea titlului executoriu, modul în care se desfășoară activitatea execuțională (spre exemplu, neînștiințarea debitorului, nerespectarea termenului ce trebuie lăsat debitorului după somație, lipsa publicațiilor de vânzare etc.), invocarea împrejurării că s-a pus în executare un titlu care a fost ulterior desființat, faptul că debitorul și-a executat de bunăvoie obligația înscrisă în titlul executoriu, împărțirea bunurilor proprietate comună etc.

¹⁷ Art. 53 alin. 1 din Legea nr. 188/2000 prevede că refuzul executorului judecătoresc de a îndeplini un act sau de a efectua o executare silită se motivează, dacă părțile stăruie în cererea de îndeplinire a actului, în termen de cel mult 5 zile de la data refuzului.

soluție înseamnă a aduce atingere puterii de lucru judecat, deși nu există un text de lege în acest sens. În actuala reglementare, această soluție rezultă din interpretarea *per a contrario* a art. 399 alin. 3 C.pr.civ.

Trebuie însă admis că pot fi invocate pe calea contestației la executare acele apărări de fond care privesc cauze de stingere a obligației înscrise în titlul executoriu ce au intervenit după rămânerea definitivă a hotărârii (spre exemplu, dacă se invocă stingerea datoriei prin plată, vor fi luate în considerare numai plățile făcute după rămânerea definitivă a hotărârii puse în executare)¹⁸, întrucât nu se încalcă puterea de lucru judecat, fiind vorba de împrejurări care nu au putut să fie valorificate în faza judecătii.

Consacrând legal soluția avansată în jurisprudență și în doctrină¹⁹, art. 399 alin. 3 C.pr.civ. stabilește o excepție de la regula în materie, prevăzând că, în cazul în care executarea silită se face în temeiul unui titlu executoriu care nu este emis de o instanță judecătorească, se pot invoca în contestația la executare apărări de fond împotriva titlului executoriu, dacă legea nu prevede în acest scop o altă cale de atac.

3. *Instanța competentă.* Contestația referitoare la lămurirea înțelesului, înținderii și aplicării titlului executoriu, atunci când titlul executoriu îl reprezintă o hotărâre a unui organ de jurisdicție, este de competența instanței care a pronunțat hotărârea ce se execută.

În toate celelalte cazuri (contestația la titlu atunci când titlul executoriu nu emană de la un organ de jurisdicție, contestația la executare propriu-zisă și contestația împotriva refuzului organului de executare de a îndeplini un act de executare), competența aparține instanței de executare (art. 400 C.pr.civ.).

4. *Termenul de exercitare.* Noua reglementare oferă o soluție unitară în privința termenului de introducere a contestației la executare, indiferent de formă concretă de executare silită. De asemenea, s-a renunțat la sistemul potrivit căruia contestația se putea exercita pe tot timpul cât dura executarea silită, până la data ultimului act de executare, prevăzându-se un termen cu o durată fixă, care începe să curgă de la anumite momente expres prevăzute de lege.

¹⁸ Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2937/1974, în *Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1969–1975* de I. Mihuță, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 409 (nr. 286); dec. nr. 491/1979, în *Culegere de decizii 1979*, p. 279.

¹⁹ A se vedea: I. Stoencescu, A. Hilsenrad, S. Zilberstein, *Tratat teoretic și practic de procedură a executării silite*, Editura Academiei, București, 1966, p. 422–423; S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, I. Băcanu, *Drept procesual civil. Executarea silită*, vol. II, ediția a II-a revăzută, Editura Lumina Lex, București, 1998, p. 236; G. Boroi, D. Rădescu, *op. cit.*, p. 670.

Astfel, potrivit art. 401 C.pr.civ., contestația la executare se poate face în termen de 15 zile de la data când:²⁰

- contestatorul a luat cunoștință de actul de executare pe care îl contestă sau de refuzul organului de executare de a îndeplini un act de executare²¹;

- cel interesat a primit comunicarea sau, după caz, înștiințarea privind înființarea popririi; dacă poprirea este înființată asupra unor venituri periodice, termenul de contestație pentru debitor începe să curgă cel mai târziu la data efectuării primei rețineri din aceste venituri de către terțul poprit;

- debitorul care contestă executarea însăși a primit somația ori, în cazurile în care nu a primit somația sau executarea se face fără somație, de la data când a luat cunoștință de primul act de executare.

- s-a efectuat vânzarea ori s-a predat silit bunul, însă numai în cazul contestației prin care o terță persoană pretinde că are un drept de proprietate sau un alt drept real asupra bunului urmărit.

Fiind vorba de un termen de procedură legal, peremptoriu și absolut, nerespectarea termenului de introducere a contestației atrage ca sancțiune decăderea celui interesat din dreptul de a mai formula contestație la executare pentru motivul respectiv. De reținut însă că, în cazul terțului care pretinde că are un drept de proprietate sau un alt drept real asupra bunului ce formează executarea silită, neintroducerea contestației în termen nu îl împiedică pe cel de al treilea să își realizeze dreptul pe calea unei cereri separate, în condițiile legii.

²⁰ Ca termene speciale de introducere a contestației, vom reține: termenul de 10 zile de la comunicarea încheierii biroului de carte funciară prin care s-a dispus notarea în cartea funciară a somației de începere a urmăririi silite imobiliare, înăuntrul căruia dobânditorul imobilului ipotecat, care nu este personal obligat pentru creanța ipotecară, se poate opune la scoaterea la vânzare, cerând instanței de executare urmărirea altor imobile ipotecate pentru aceeași obligație, aflate în posesiunea debitorului principal (art. 492 C.pr.civ.); termenul de 3 zile de la întocmirea procesului-verbal privind eliberarea sau distribuirea sumei rezultate din executare, înăuntrul căruia cel nemulțumit poate contesta modul stabilit de executor pentru eliberarea sau distribuirea sumei (art. 570 alin. 2 C.pr.civ.).

²¹ Semnalăm o aparentă necorelare a art. 401 alin. 1 lit. a C.pr.civ. și art. 53 alin. 2 din Legea nr. 188/2000, care prevede că în cazul refuzului nejustificat de întocmire a unui act partea interesată poate introduce plângere în termen de 5 zile de la data la care a luat cunoștință de acest refuz la judecătoria în a cărei rază teritorială își are sediul biroul executorului judecătoresc. Vom da o interpretare restrictivă acestui din urmă text de lege, în sensul că el vizează refuzul executorului judecătoresc de a îndeplini diversele acte date de lege în competența lui, mai puțin actele de executare: de altfel, primul alineat al aceluiași articol distinge între refuzul executorului judecătoresc de a îndeplini un act și refuzul de a îndeplini o executare, iar cel del al doilea alineat, stabilind calea de atac a plângerii, vizează numai refuzul de a întocmi un act, nu și refuzul de a efectua o executare. Așadar, contestația împotriva refuzului executorului judecătoresc de a îndeplini un act de executare poate fi făcută în termen de 15 zile de la data când persoana interesată a luat cunoștință de refuzul respectiv, competența de soluționare aparținând instanței de executare.

Deși nu există dispoziții exprese în materia executării silite, aplicând dispozițiile de drept comun înscrise în art. 103 C.pr.civ., vom desprinde concluzia potrivit căreia cel interesat poate să solicite repunerea în termenul de exercitare a contestației la executare, dacă a fost în imposibilitate de a introduce în termen contestația datorită unei împrejurări mai presus de voința lui. Cererea de repunere în termen se face în termen de 15 zile de la data încetării împiedicării, în același termen urmând a se formula și contestația la executare. Fiind un incident procedural, cererea de repunere în termen va fi soluționată de instanța competentă să judece contestația la executare. Dacă instanța admite cererea, va pronunța o încheiere interlocutorie și va trece la judecarea contestației. Când cererea de repunere în termen se respinge (ca neîntemeiată sau ca tardivă) se va pronunța o hotărâre prin care se va respinge ca tardivă și contestația la executare. Această hotărâre este supusă acelorași căi de atac ca și hotărârea ce ar fi urmat să se pronunțe cu privire la contestație.

5. *Procedura de judecată.* Contestația la executare se judecă cu procedura prevăzută pentru judecata în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Părțile vor fi citate în termen scurt, iar judecarea contestației se face de urgență și cu precădere (art. 402 alin. 1 C.pr.civ.).

Instanța sesizată cu o contestație la executare poate să dispună, până la soluționarea acesteia, suspendarea executării silite, însă numai dacă se depune o cauciune în cuantumul fixat de instanță, în afară de cazurile când legea ar dispune altfel. Dacă bunurile urmărite sunt supuse stricăciunii, pieirii sau deprecierii, instanța poate suspenda numai distribuirea prețului. Asupra cererii de suspendare a executării silite ori, după caz, a distribuirii prețului, instanța se pronunță prin încheiere, care poate fi atacată cu recurs, separat de hotărârea ce urmează a se pronunța cu privire la contestație. În cazuri urgente, președintele instanței poate dispune suspendarea provizorie a executării pe cale de ordonanță președințială, până la soluționarea de către instanță a cererii de suspendare (art. 403 C.pr.civ.).

Dacă se admite contestația la executare, instanța va anula actul de executare contestat sau, după caz, va dispune îndreptarea acestuia, anularea ori încetarea executării înseși, anularea ori lămurirea titlului executoriu, efectuarea actului de executare a cărui îndeplinire a fost refuzată. În cazul respingerii contestației, se reia urmărirea dacă a fost suspendată, contestatorul putând fi obligat, la cerere, la despăgubiri pentru pagubele cauzate prin întârzierea executării, iar când contestația a fost exercitată cu rea-credință, el va fi obligat și la plata unei amenzi în cuantumul prevăzut de art. 404 alin. 2 C.pr.civ.

Cât privește căile de atac ce pot fi exercitate împotriva hotărârilor pronunțate asupra contestației la executare, este necesar să distingem între: contestația la titlu, dacă titlul executoriu este o hotărâre a unui organ de jurisdicție; contestația prin care un tert pretinde că are dreptul de proprietate sau un alt drept real

asupra bunului ce formează obiectul executării silite, precum și contestația prin care se solicită împărțirea bunurilor proprietate comună; celelalte cazuri de contestație.

Astfel, hotărârea prin care s-a soluționat contestația privind înțelesul, întinderea sau aplicarea titlului executoriu este supusă acelorași căi de atac ca și hotărârea ce se execută (art. 402 alin. 3 C.pr.civ.), fiind deci vorba despre aplicarea principiului *accessorium sequitur principale*, hotărârea pronunțată asupra contestației la titlu având un caracter accesoriu în raport cu hotărârea ce constituie titlu executoriu. Deci, dacă s-a solicitat interpretarea dispozitivului unei hotărâri ce a rămas definitivă prin neapelare sau prin respingerea ori anularea apelului, hotărârea pronunțată asupra contestației la titlu poate fi atacată cu apel; dacă hotărârea ce se execută s-a dat într-o materie în care legea a suprimat dreptul de apel, precum și atunci când s-a solicitat interpretarea dispozitivului unei hotărâri date în apel, calea de atac este recursul; dacă s-a cerut lămurirea înțeleșului, întinderii sau aplicării dispozitivului unei hotărâri date de o instanță de recurs, hotărârea pronunțată în contestație este irevocabilă.

Hotărârea pronunțată asupra contestației prin care un terț pretinde că are dreptul de proprietate sau un alt drept real asupra bunului ce formează obiectul executării silite, precum și a contestației prin care se solicită împărțirea bunurilor proprietate comună este supusă apelului. Soluția adoptată de art. 402 alin. 2 C.pr.civ. este firească, deoarece, în ambele cazuri, cel interesat are posibilitatea să opteze între declanșarea unui proces distinct și calea contestației la executarea pornită, iar hotărârea ce se va pronunța cu privire la dreptul de proprietate sau la alt drept real pretins de terț, respectiv la împărțirea bunurilor proprietate comună, și care va trece în puterea lucrului judecat, trebuie să aibă același regim juridic sub aspectul căilor de atac, indiferent de calea procedurală aleasă.

Pentru celelalte cazuri de contestație la executare (contestația la executare propriu-zisă, contestația împotriva refuzului organului de executare de a îndeplini un act de executare și contestația la titlu atunci când titlul executoriu nu emană de la un organ de jurisdicție), în principiu, hotărârea pronunțată se dă fără drept de apel, deci poate fi atacată cu recurs. Întrucât art. 402 alin. 2 C.pr.civ., care suprimă dreptul de apel în această materie, nu mai reglementează și alte aspecte, urmează a se aplica dispozițiile din materia recursului, deci, termenul de recurs este cel de drept comun, iar partea interesată poate să invoce ca motiv de recurs orice motiv de nelegalitate sau de netemeinicie.

Hotărârea pronunțată cu privire la o contestație la executare poate fi atacată și prin intermediul contestației în anulare, al revizuirii și al recursului în anulare, în cazurile și în condițiile prevăzute de art. 317 și urm., art. 322 și urm., respectiv art. 330 și urm. C.pr.civ.

XVIII. ÎNCETAREA EXECUTĂRII SILITE

Scopul executării silite fiind acela de a se realiza dreptul recunoscut sau stabilit prin titlul executoriu, achitarea dobânzilor, penalităților sau a altor sume, acordate potrivit legii prin acesta, precum și a cheltuielilor de executare (art. 371¹ alin. 3 C.pr.civ.), este firesc ca executarea să înceteze atunci când s-a realizat integral obligația prevăzută în titlul executoriu, s-au achitat cheltuielile de executare, precum și alte sume datorate potrivit legii. Într-o asemenea situație, executorul va preda debitorului titlul executoriu, menționând pe acesta stingerea totală a obligațiilor.

Alături de acest caz de încetare a executării silite, art. 371⁵ C.pr.civ. mai prevede încă trei cazuri: executarea nu mai poate fi efectuată ori continuată din cauza lipsei de bunuri urmăribile ori a imposibilității de valorificare a unor astfel de bunuri, caz în care executorul va restitui creditorului titlul executoriu, menționând pe acesta cauza restituirii și partea din obligația ce a fost executată²²; renunțarea creditorului la executare; desființarea titlului executoriu.

Executarea silită indirectă poate înceta și atunci când debitorul consemnează tot ceea ce datorează creditorului ori creditorilor urmăritori sau intervenienți, inclusiv cheltuielile de executare. Astfel, în materia urmăririi silite mobiliare, la cererea debitorului care a depus la Casa de Economii și Consemnațiuni suma datorată, la dispoziția organului de executare, instanța de executare va dispune, prin încheiere, încetarea executării (art. 428 C.pr.civ.); indisponibilizarea sumelor de bani sau a bunurilor mobile încorporale poprite încetează dacă debitorul consemnează, cu afecțatiune specială, întreaga valoare a creanței la dispoziția creditorului urmăritor, înmânând recipisa de consemnare executorului judecătoresc, care va înștiința de îndată pe terțul poprit (art. 454 alin. 4 C.pr.civ.); în cursul urmăririi silite imobiliare, instanța de executare, prin încheiere, poate dispune încetarea executării dacă debitorul (sau altă persoană interesată) a consemnat la dispoziția creditorului urmăritor întreaga valoare a creanței, cu toate accesoriile și cheltuielile de executare (art. 523 C.pr.civ.).

XIX. ÎNTOARCEREA EXECUTĂRII

Problema întoarcerii executării se pune în acele situații în care titlul pus în executare a fost ulterior desființat, prin exercițiul căilor de atac prevăzute de lege. Astfel, necesitatea întoarcerii executării se poate ivi în cazul în care hotărârea ce s-a bucurat de executare vremelnică a fost apelată, nu s-a dispus sus-

²² Art. 371⁶ C.pr.civ. permite reluarea executării silite, înăuntrul termenului de prescripție, dacă se vor indica bunuri ce pot fi urmărite potrivit legii. Reluarea executării silite poate fi cerută și asupra aceluiași bun, însă dacă acesta este un imobil; de aceea, până la împlinirea termenului de prescripție, nu se va dispune radierea somației înscrise potrivit dispozițiilor art. 497 alin. 2 C.pr.civ.

pendarea executării, iar instanța de apel, în urma rejudecării fondului, a respins cererea reclamantului; s-a executat o hotărâre definitivă, care apoi a fost casată ca urmare a admiterii recursului exercitat împotriva acesteia; când după admiterea unei căi de atac de retractare, hotărârea ce a constituit titlu executoriu a fost desființată; dacă a fost desființată, prin intermediul recursului în anulare, o hotărâre deja executată; în situația în care, ca efect al admiterii unei contestații la executare, s-a anulat executarea.

Anterior modificării prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000, Codul de procedură civilă conținea un singur articol, în materia recursului (art. 311 C.pr.civ.), ce viza problema întoarcerii executării. În prezent, există o reglementare expresă și cu caracter general referitoare la întoarcerea executării.

Astfel, art. 379¹ C.pr.civ. extinde dispoziția din art. 311 C.pr.civ. la toate situațiile în care s-ar pune problema întoarcerii executării, prevăzând că, în cazul în care s-a desființat titlul executoriu, toate actele de executare efectuate în baza acestuia sunt desființate de drept, fiind deci fără relevanță mijlocul procedural prin care s-a desființat titlul executoriu.

Întrucât desființarea de drept a actelor de executare nu echivalează cu restabilirea situației anterioare, art. 404² C.pr.civ. prevede că, la cererea celui interesat²³, instanța care a desființat titlul executoriu sau actele de executare va dispune, prin aceeași hotărâre, restabilirea situației anterioare executării. Dacă această instanță a dispus rejudecarea în fond a procesului și nu a luat măsura restabilirii situației anterioare executării, măsura respectivă se va putea dispune de instanța care rejudecă fondul.

Dacă nici instanța care a desființat titlul executoriu și nici instanța care a rejudecat procesul în fond nu au dispus restabilirea situației anterioare executării, cel îndreptățit o va putea solicita pe calea unui proces distinct, înăuntrul termenului de prescripție extinctivă a așa-numitului drept la acțiune în sens material, competența materială determinându-se potrivit art. 1 C.pr.civ. sau, după caz, art. 2 pct. 1 lit. b) C.pr.civ.

Tot prin intermediul unui proces distinct se va putea obține întoarcerea executării în cazul prevăzut de art. 404³ C.pr.civ., anume, dacă titlul executoriu emis de un alt organ decât o instanță judecătorească a fost desființat de acel organ sau de un alt organ din afara sistemului instanțelor judecătorești, iar modaliti-

²³ În lipsa unei cereri exprese a celui interesat (fostul debitor), instanța care a desființat titlul executoriu sau care a rejudecat procesul în fond nu poate dispune, din oficiu, restabilirea situației anterioare, deoarece s-ar încălca principiul disponibilității. Situația este asemănătoare cu aceea în care, prin cererea de chemare în judecată, se solicită anularea, rezoluțiunea sau rezilierea unui act juridic; dacă partea nu a cerut și repunerea în situația anterioară încheierii actului juridic respectiv, prin restituirea prestațiilor efectuate, instanța nu ar putea să o acorde din oficiu, întrucât ar încălca principiul înscris în art. 129 alin. final C.pr.civ.

tatea restabilirii situației anterioare executării nu este prevăzută de lege ori, deși este prevăzută, nu s-a luat această măsură.

În principiu, întoarcerea executării presupune restabilirea situației anterioare executării, deci bunurile care au format obiectul executării desființate vor fi restituite, iar judecătorul va primi de la creditorul urmăritor prețul pe care l-a plătit (actualizat în funcție de rata inflației). Totuși, în cazul în care executarea silită s-a făcut prin vânzarea unor bunuri mobile, restabilirea situației anterioare va avea loc numai dacă și-ar găsi aplicare art. 449 C.pr.civ.; dacă însă nu a existat vreo fraudă din partea terțului judecător ce a plătit prețul, întoarcerea executării se va face prin restituirea de către creditor a sumei rezultate din vânzare, actualizate în funcție de rata inflației.

XX. EXECUTAREA SILITĂ INDIRECTĂ

1. *Urmărirea silită mobilă.* Această formă de executare silită indirectă, reglementată de art. 406–407, art. 411–449 și art. 562–571 C.pr.civ., intervine în cazul în care creditorul tinde să își realizeze creanța înscrisă în titlul executoriu, având ca obiect plata unei sume de bani, prin valorificarea bunurilor mobile (corporale) urmăribile ale debitorului²⁴.

După încuviințarea cererii de executate, se va comunica debitorului o somație scrisă, iar dacă în termen de o zi debitorul nu plătește suma înscrisă în titlul executoriu, se va trece la executarea silită²⁵.

Executorul judecătoresc, după ce va soma verbal pe debitor să plătească de bunăvoie, va proceda la identificarea și sechestrarea bunurilor mobile urmăribile ale debitorului, chiar și atunci când acestea ar fi deținute de un tert, prezența creditorului urmăritor nefiind necesară. Cu această ocazie, dacă există acordul părților, bunurile respective vor fi evaluate, iar, în caz contrar, se va solicita efectuarea unei expertize, bunurile urmând a fi evaluate la valoarea lor de circulație. Pentru bunurile sechestrate asigurător nu este necesară o nouă sechestrare, executorul judecătoresc fiind însă obligat să verifice dacă bunurile respective se găsesc la locul aplicării sechestrului și dacă nu au fost substituite sau degradate, precum și să sechestreze alte bunuri ale debitorului, în cazul în care cele găsite la verificare nu sunt suficiente pentru realizarea creanței.

²⁴ Art. 406–407 C.pr.civ. indică bunurile mobile corporale care nu pot forma obiectul executării silite, în unele cazuri insesizabilitatea fiind condiționată (art. 406 lit. a, art. 407), relativă (art. 407) sau temporară (art. 406 lit. b și c).

²⁵ În cazul în care există pericol evident de sustragere a bunurilor de la urmărire, la cererea creditorului sau a executorului judecătoresc, președintele instanței de executare va putea dispune, prin încheiere irevocabilă, dată fără citarea părților, ca o dată cu înmânarea somației să se aplice și sechestrul (art. 411 alin. 2 C.pr.civ.).

Executorul judecătoresc va încheia un proces-verbal de sechestr, cu respectarea dispozițiilor înscrise în art. 416-417 C.pr.civ.

Din momentul sechestrării bunurilor²⁶, debitorul nu mai poate dispune de ele pe timpul cât durează executarea, sub sancțiunea plății unei amenzi în cuantumul prevăzut de art. 418 C.pr.civ., dacă fapta nu constituie infracțiune, precum și a obligării, la cererea părții interesate, la plata de despăgubiri, de către președintele instanței de executare.

Dacă-bunul ce se sechestrează se află în proprietate comună sau asupra lui există un drept de gaj ori privilegiu constituit în favoarea unei alte persoane, art. 425 C.pr.civ. obligă pe executorul judecătoresc ce are cunoștință despre acest drept să înștiințeze acea persoană despre aplicarea sechestrului și să o citeze la termenele fixate pentru vânzarea bunului respectiv.

Debitorul sau o altă persoană interesată va putea solicita încetarea sau suspendarea urmăririi numai dacă depune valoarea ce i se cere sau, după caz, valoarea bunului reclamat la Casa de Economii și Consemnațiuni, la dispoziția organului de executare, înmânând executorului judecătoresc, pe lângă recipisa de consemnare, și o copie de pe cererea de suspendare sau de încetare a executării silite, depusă la instanța competentă. Până la soluționarea cererii de către instanță, urmărirea se va opri în tot sau în parte. Asupra cererii de suspendare sau de încetare a executării silite, instanța de executare se va pronunța prin încheiere, potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța președințială (art. 428 alin. 1-3 C.pr.civ.). În orice alt caz, urmărirea va continua, dispozițiile art. 399 și urm. C.pr.civ. fiind însă aplicabile (cu excepția, desigur, a prevederilor art. 403 referitoare la suspendarea executării silite).

După sechestrarea bunurilor, executorul judecătoresc va proceda la valorificarea acestora prin vânzare la licitație publică, prin vânzare directă sau prin alte modalități admise de lege. Cu acordul creditorului, poate să îi încuviințeze debitorului să procedeze el însuși la valorificarea bunurilor sechestrate, caz în care debitorul este obligat să-l informeze în scris pe executor despre ofertele primite, indicând numele sau denumirea și adresa potențialului cumpărător, precum și termenul în care acesta din urmă se angajează să consemneze prețul propus.

Dacă valorificarea bunurilor urmează să se facă prin vânzare la licitație publică, executorul judecătoresc, în termen de cel mult o zi de la întocmirea procesului-verbal de sechestr sau de la expirarea termenului prevăzut de art. 431 alin. 2 C.pr.civ. (termenul în care potențialul cumpărător s-a angajat să consemneze prețul propus), va fixa data, ora și locul licitației, care vor fi comunicate și debitorului. Vânzarea nu se va putea face în mai puțin de 2 săptămâni, nici în mai mult de 2 luni de la data procesului-verbal de sechestr sau de la expirarea

²⁶ Păstrarea bunurilor sechestrate este reglementată de art. 419 și urm., C.pr.civ.

termenului prevăzut de art. 431 alin. 2 C.pr.civ.,²⁷ însă acest termen va putea fi scurt sau prelungit la cererea creditorului și a debitorului, iar dacă bunurile sunt supuse pieirii sau stricăciunii, executorul judecătoresc va putea chiar din oficiu să scurteze termenul de vânzare. Cu cel puțin 3 zile înainte de data licitației, executorul judecătoresc va întocmi, cu respectarea prevederilor art. 439 alin. 1 C.pr.civ., publicația de vânzare și o va afișa la locul licitației, la sediul organului de executare, al primăriei de la locul vânzării bunurilor și al instanței de executare, iar atunci când apreciază că este necesar, vânzarea la licitație publică va fi anunțată și într-un ziar de largă circulație.

La licitație poate participa orice persoană care, cel mai târziu până la începerea vânzării, a consemnat la Casa de Economii și Consemnațiuni, la dispoziția executorului judecătoresc, cel puțin 10% din prețul de începere a licitației pentru bunurile pe care intenționează să le cumpere. Prețul de la care începe licitația este cel prevăzut în publicații sau anunțuri, și anume prețul menționat în procesul-verbal de sechestrul sau, după caz, stabilit prin expertiză. Bunul se adjudecă celui care, după trei strigări succesive, făcute la intervale de timp care să permită opțiuni și suprasolicitări, oferă prețul cel mai mare, chiar și atunci când, în lipsă de alți concurenți, acesta a fost singurul ofertant. Dacă nu se obține prețul de începere a licitației, la același termen, bunul va fi vândut la cel mai mare preț oferit. În toate cazurile, la preț egal, va fi preferat cel care are un drept de preempțiune asupra bunului urmărit.

După adjudecarea bunului, adjudecatarul este obligat să depună de îndată întregul preț, în numerar ori cu ordin de plată sau orice alt instrument legal de plată. La cererea adjudecatarului, executorul poate încuviința ca prețul să se depună în cel mult 5 zile. Executorul judecătoresc va consemna de îndată sumele de bani încasate, păstrând dovada consemnării. Dacă adjudecatarul nu depune prețul, se va relua licitația sau, după caz, o altă modalitate de valorificare a bunului, iar primul adjudecatar este răspunzător atât de scăderea prețului obținut la a doua vânzare, cât și de cheltuielile făcute pentru aceasta, sumele respective stabilindu-se de către executorul judecătoresc prin proces-verbal cu putere de titlu executoriu și reținându-se cu precădere din suma depusă pentru participarea la licitație.

Potrivit art. 445 C.pr.civ., creditorii urmăritori sau intervenienți nu pot să adjudece bunurile oferite spre vânzare la un preț mai mic de 75% din prețul de începere a licitației. În cazul în care adjudecatar este însuși creditorul urmăritor,

²⁷ Intervalul de timp înăuntrul căruia urmează a se fixa termenul vânzării este stabilit de lege pentru a da posibilitatea debitorului să plătească de bunăvoie, evitând consecințele urmăririi silite, ținându-se seama și de interesele creditorului de a nu aștepta prea mult pentru realizarea creanței. În consecință, numai debitorul ar putea invoca, pe calca contestației la executare, nerespectarea termenului de 2 săptămâni, după cum numai creditorul urmăritor ar avea interesul să invoce nulitatea decurgând din fixarea termenului de vânzare cu depășirea limitei maxime de 2 luni.

iar la urmărire nu participă alți creditori sau aceștia se află într-un rang de preferință inferior creditorului adjudecatar, el va putea depune în contul prețului creanța sa, în tot sau în parte.

Licitația se va încheie de îndată ce din sumele obținute se pot acoperi creanțele ce se urmăresc, precum și toate cheltuielile de executare. După încheierea licitației, executorul judecătoresc va întocmi un proces-verbal despre desfășurarea și rezultatul acesteia, care va fi semnat de executor, creditor, debitor, precum și de adjudecatar. Executorul judecătoresc va elibera, sub semnătura sa, fiecărui adjudecatar, o dovadă care va cuprinde data și locul licitației, numele adjudecatarului, indicarea bunului adjudecat și a prețului plătit sau, după caz, care urmează să fie plătit. Dovada eliberată fiecărui adjudecatar constituie titlu de proprietate asupra bunurilor vândute; în cazul titlurilor de credit nominative, adjudecatarul va putea obține transferul acestora pe numele său, în temeiul unei copii legalizate de pe acest proces-verbal. În toate cazurile, predarea bunului se va face după achitarea integrală a prețului, iar până la predare, adjudecatarul suportă, în calitate de proprietar, riscul pieririi bunului adjudecat (*res perit domino*).

În cazul în care bunul sechestrat nu s-a putut vinde, orice creditor care, potrivit legii, putea cere executarea silită asupra bunurilor mobile ale debitorului îl poate prelua în contul creanței sale la prețul de începere a licitației. Dacă acest preț este mai mare decât valoarea creanței, creditorul poate prelua bunul numai dacă depune suma de bani ce reprezintă diferența dintre preț și valoarea creanței. Dacă mai mulți creditori vor să preia bunul, acesta va fi atribuit potrivit ordinii de preferință stabilite de art. 563 și 564 C.pr.civ.

Bunurile sechestrate care nu au putut fi valorificate rămân indisponibilizate cel mult 6 luni de la data sechestrului, în cursul acestui termen putându-se proceda din nou la valorificarea lor. Dacă nici după expirarea acestui termen bunurile nu pot fi valorificate, ele se restituie debitorului.

Cu excepția cazului în care a existat fraudă din partea terțului adjudecatar al bunului mobil (art. 449 alin. 1 C.pr.civ.), acesta, dacă a plătit prețul, este la adăpost de orice evicțiune, așa încât, în caz de desființare a executării silită, întoarcerea executării se va face prin restituirea sumei rezultate din vânzare, eventual actualizată; în schimb, dacă adjudecatar este unul dintre creditori, desființarea executării silită va produce efecte împotriva acestuia (art. 449 alin. 2 C.pr.civ.).

2. **Poprirea.** Poprirea, reglementată de art. 452–461 C.pr.civ., poate avea ca obiect sumele de bani, titlurile de valoare sau alte bunuri mobile corporale urmăribile datorate debitorului de o a treia persoană sau pe care aceasta i le va datora în viitor în temeiul unor raporturi juridice existente²⁸.

²⁸ Regimul juridic al anumitor venituri ale debitorului este stabilit de art. 409 C.pr.civ.

După încuviințarea cererii de executare, executorul judecătoresc de la domiciliul sau sediul debitorului ori de la domiciliul sau sediul terțului poprit va înființa poprirea, fără somație, prin adresă însoțită de o copie certificată de pe titlul executoriu²⁹, comunicată terțului poprit, înștiințând totodată și pe debitor despre măsura luată.

În adresa de poprire i se pune în vedere terțului poprit interdicția de a plăti debitorului sumele de bani sau bunurile mobile corporale ce i le datorează ori pe care i le va datora, declarându-le poprite în măsura necesară pentru realizarea obligației ce se execută silit³⁰. În mod asemănător cu încetarea sau suspendarea urmăririi silite mobiliare, în condițiile prevăzute de art. 428 C.pr.civ., legea dispune că indisponibilizarea sumelor de bani sau a bunurilor mobile corporale poprite încetează dacă debitorul consemnează, cu afectațiune specială, întreaga valoare a creanței la dispoziția creditorului urmăritor și înmânează recipisa de consemnare executorului judecătoresc, care va înștiința de îndată pe terțul poprit (art. 454 alin. 3 C.pr.civ.).

În termen de 15 zile de la comunicarea popririi, iar, în cazul sumelor de bani datorate în viitor, de la scadența acestora, terțul poprit este obligat să consemneze suma de bani ori, după caz, să indisponibilizeze bunurile mobile corporale poprite și să trimită dovada executorului. Dacă sunt înființate mai multe popriri, terțul poprit va mai trebui să comunice numele și adresa celorlalți creditori, precum și sumele poprite de fiecare în parte.

Executorul judecătoresc va proceda la eliberarea sau, după caz, distribuirea sumei de bani consemnate, numai după împlinirea termenului de 15 zile de la primirea dovezii de consemnare a acestei sume. Creditorilor care nu locuiesc sau nu își au sediul în localitatea unde funcționează executorul li se vor trimite sumele plătite de terțul poprit pe cheltuiala debitorului.

Dacă poprirea a fost înființată asupra unor titluri de valoare sau asupra altor bunuri mobile corporale, executorul va proceda la valorificarea lor potrivit dispozițiilor de la urmărirea silită asupra bunurilor mobile corporale, ținând seama și de reglementările speciale referitoare la aceste bunuri, precum și la eliberarea sau distribuirea sumelor obținute potrivit art. 562–571 C.pr.civ.

²⁹ În cazul în care poprirea a fost înființată ca măsură de asigurare și nu a fost desființată până la obținerea titlului executoriu, se va comunica terțului poprit o copie certificată de pe titlul executoriu.

³⁰ În cazul debitorului titular de conturi bancare, la data sesizării societății bancare, sumele existente, precum și cele provenite din încasările viitoare sunt indisponibilizate în măsura necesară realizării creanței. Din momentul indisponibilizării și până la achitarea integrală a obligațiilor prevăzute în titlul executoriu, terțul poprit nu va face nici o altă plată sau altă operațiune care ar putea diminua suma indisponibilizată, dacă legea nu prevede altfel. Aceeași este situația și în cazurile în care poprirea se înființează asupra titlurilor de valoare sau a altor bunuri mobile corporale urmăribile ce se află în păstrare la unități specializate.

Anumite particularități există în cazul în care poprirea se face asupra salariului său asupra altor venituri periodice cunoscute, realizate de debitor pentru sumele datorate de debitorul urmărit cu titlu de obligație de întreținere sau de alocație pentru copii, precum, și în cazul sumelor datorate cu titlu de despăgubiri pentru repararea pagubelor cauzate prin moarte, vătămarea integrității corporale sau a sănătății (art. 453 alin. 2 și art. 455 C.pr.civ.). În asemenea situații, înființarea popririi se dispune de instanța de fond, din oficiu, de îndată ce hotărârea este executorie potrivit legii. Poprirea rămâne în ființă și atunci când debitorul își schimbă locul de muncă la o altă unitate sau este pensionat, caz în care unitatea de la care pleacă debitorul va trimite actele prin care s-a înființat poprirea unității la care se află noul loc de muncă al debitorului sau organului competent de ocrotire socială care, de la data primirii acestor acte, devine terț poprit. Dacă debitorul părăsește unitatea fără ca aceasta să cunoască noul loc de muncă, ea îl va încunoștința pe creditor despre această împrejurare, iar, după aflarea noului loc de muncă al debitorului, creditorul îl va aduce la cunoștința unității de la care debitorul a plecat, pentru a fi trimise actele prin care s-a înființat poprirea. În termen de 15 zile de la comunicarea popririi, respectiv de la scadența sumelor de bani datorate în viitor, terțul poprit este obligat: să plătească direct creditorului suma reținută și cuvenită acestuia. La cererea creditorului, suma îi va fi trimisă la domiciliul indicat sau, dacă este cazul, la reședința indicată, cheltuielile de trimitere fiind în sarcina debitorului.

În toate cazurile în care terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile ce îi revin pentru efectuarea popririi, creditorul, debitorul sau organul de executare pot sesiza, în termen de 3 luni de la data când terțul poprit trebuia să consemneze sau să plătească suma urmăribilă, instanța de executare, în vederea validării popririi. Instanța va cita creditorul urmăritor, debitorul și terțul poprit și, dacă din probele administrate rezultă că terțul poprit datorează sume de bani debitorului, va da o hotărâre de validare a popririi,³¹ prin care va obliga terțul poprit să plătească creditorului, în limita creanței, suma datorată debitorului. Prin aceeași hotărâre, instanța va putea aplica o amendă, în cuantumul prevăzut de art. 460 alin. 2 C.pr.civ., terțului poprit care, cu rea-credință, a refuzat să își îndeplinească obligațiile privind efectuarea popririi. Dacă sumele sunt datorate periodic, poprirea se validează atât pentru sumele ajunse la scadență, cât și pentru cele care vor fi scadente în viitor, validarea producându-și efectele numai la data când sumele devin scadente. Dacă, după validarea popririi, terțul poprit nu consemnează ori, după caz, nu plătește suma poprită, executarea silită se va face împotriva terțului poprit, pe baza hotărârii de validare, care constituie titlu executoriu.

³¹ Dacă din probele administrate rezultă că terțul poprit nu datorează nimic debitorului, instanța va pronunța o hotărâre de desființare a popririi.

3. *Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini.*

Această formă de executare silită indirectă, reglementată de art. 463–470 C.pr.civ., presupune îndeplinirea următoarelor cerințe: creditorul să dețină un titlu executoriu (dacă nu are încă titlu executoriu, fructele neculese și recoltele prinse de rădăcini pot forma obiectul unui sechestru asigurătoriu, în condițiile art. 591 și urm. C.pr.civ.); debitorul urmărit să fie proprietarul fructelor sau recoltelor, fie că este proprietar al fondului, fie că este numai uzufructuar; urmărirea să se facă în maximum 6 săptămâni înaintea coacerii lor³², însă sechestrarea se va putea face și mai înainte.

După ce instanța de executare a încuviințat cererea de executare, se va comunica debitorului o somație scrisă. Dacă debitorul nu își achită datoria în termen de 2 zile de la primirea somației, executorul judecătoresc va proceda la urmărirea propriu-zisă, întocmind procesul-verbal de sechestru și hotărând vânzarea fructelor sau a recoltelor așa cum sunt prinse de rădăcini sau după ce vor fi culese. Vânzarea se va face potrivit dispozițiilor din materia urmăririi silite mobiliare (art. 437 și urm., precum și art. 562 și urm. C.pr.civ.).

4. *Urmărirea silită imobiliară.* După încuviințarea cererii de executare, executorul judecătoresc, în vederea identificării imobilului urmărit³³, se va deplasa la locul unde este situat acesta și va încheia un proces-verbal de situație.

După aceasta, executorul va comunica debitorului o somație scrisă și va lua măsuri ca somația să fie înscrisă în cartea funciară.

Din momentul notării somației în cartea funciară, orice act de înstrăinare sau constituire de drepturi reale cu privire la imobilul urmărit este inopozabil creditorului și adjudecatarului, cu excepția cazului în care creditorul sau adjudecatarul s-a declarat de acord cu actul respectiv ori când debitorul sau dobânditorul imobilului consemnează sumele necesare acoperirii creanțelor ce se urmăresc, inclusiv dobânzile și cheltuielile de executare. Închirierile sau arendările anterioare înscrierii somației sunt opozabile, în condițiile legii, atât creditorilor urmăritori, cât și adjudecatarului, în schimb, închirierile sau arendările, precum și cesiunile de venituri făcute de debitor sau deținător după data înscrierii somației nu sunt opozabile. Chiriile sau arenzile plătite debitorului urmărit înainte de scadență nu pot fi opuse creditorilor urmăritori sau adjudecatarului, decât dacă sunt constatate prin act scris cu dată certă (art. 497 alin. 4 și art. 499 C.pr.civ.). Este de observat că, spre deosebire de vechea reglementare (fostele

³² Prin această dispoziție, legiuitorul a urmărit să evite începerea unei urmăriri prea timpurii, care ar putea să îl determine pe debitor să părăsească lucrul. Stabilirea acestei perioade este o chestiune de fapt, lăsată la aprecierea executorului, care o va determina în funcție de climatul locului, natura fructelor sau recoltelor, precum și după obiceiurile locale.

³³ Art. 488–493, art. 499 și art. 523 C.pr.civ., conțin o serie de dispoziții referitoare la imobilele care pot forma obiectul executării silite, precum și la unele impedimente care temporizează sau sting urmărirea silită imobiliară.

art. 511-513 C.pr.civ.), care sancționa cu nulitatea înstrăinările, închirierile sau arendările făcute de datornic după transcrierea comandamentului, nouă reglementare, în acord cu regulile de carte funciară (art. 27 și urm. din Legea nr. 7/1996), instituie sancțiunea inopozabilității, care poate fi înlăturată prin ratificare și care nu atrage indisponibilizarea imobilului urmărit, ceea ce înseamnă că urmărirea silită imobiliară nu afectează posibilitatea de înstrăinare a imobilului.

Dacă în termen de 15 zile de la primirea somației debitorul nu plătește datoria, executorul judecătoresc va începe procedura de vânzare³⁴.

Executorul judecătoresc va stabili de îndată, dacă este cazul cu acordul părților, prețul imobilului, cerând, în cazul în care consideră necesar, părerea unui expert.

Executorul judecătoresc va cere biroului de carte funciară să i se comunice drepturile reale și alte sarcini care guvernează imobilul urmărit, titularii acestor drepturi fiind apoi înștiințați despre executare și citați la termenele fixate pentru vânzarea imobilului. Dacă este cazul, se va determina prin expertiză și valoarea drepturilor de uzufruct, uz, abitație sau servitute intabulate ulterior înscrierii vreunei ipotecii; în cazul imobilelor înscrise în cartea funciară se va avea în vedere valoarea acestor drepturi menționată în cartea funciară, iar dacă nu este înscrisă, ea se va stabili prin expertiză.

După emiterea somației și în tot cursul executării silit, executorul judecătoresc poate numi un administrator-sechestr, în condițiile prevăzute de art. 501-502 C.pr.civ.

Dacă debitorul nu are alt mijloc de existență decât veniturile imobilului urmărit, la cererea acestuia, executorul judecătoresc, prin proces-verbal, poate să îi fixeze o cotă de cel mult 20% din aceste venituri pentru traiul lui și al familiei sale. Împotriva măsurii luate de către executorul judecătoresc, cei interesați se pot adresa instanței de executare, care va cita părțile în termen scurt, în camera de consiliu, și va hotărî prin încheiere irevocabilă (art. 503 C.pr.civ.).

În termen de 5 zile de la stabilirea prețului imobilului, executorul judecătoresc va întocmi și afișa publicația de vânzare a acestuia, care va cuprinde mențiunile prevăzute de art. 504 alin. 1 C.pr.civ. și care va fi afișată la sediul organului de executare și al instanței de executare, la locul unde se află imobilul ur-

³⁴ Imobilele urmărite silit pot fi valorificate nu numai prin vânzare la licitație publică, ci și prin vânzare directă sau prin alte modalități admise de lege. În cazul în care creditorul este de acord, executorul poate încuviința ca debitorul să procedeze el însuși la valorificarea bunurilor sechestrate, caz în care este obligat să îl informeze în scris pe executor despre ofertele primite, indicând numele sau denumirea și adresa potențialului cumpărător, precum și termenul în care acesta din urmă se angajează să consemneze prețul propus (art. 494 C.pr.civ.). Mai subliniem că, în cazul în care obiectul executării silit îl formează mai multe bunuri imobile distincte ale debitorului, procedura de vânzare prin licitație publică se va îndeplini pentru fiecare bun în parte (art. 495 C.pr.civ.).

mărit, la sediul primăriei în a cărei rază teritorială este situat imobilul, precum și la locul unde se desfășoară licitația, dacă acesta este altul decât locul unde este situat imobilul, iar, la cererea celui interesat, executorul va anunța vânzarea la licitație și într-un ziar de largă circulație. În cazul în care se urmărește imobilul unui minor sau al unei persoane puse sub interdicție, o copie de pe publicația de vânzare a imobilului se depune și la parchetul de pe lângă instanța de executare.

Executorul judecătoresc va stabili termenul pentru vânzarea la licitație publică astfel încât acesta să nu fie mai scurt de 30 de zile și nici mai lung de 60 de zile de la afișarea publicației de vânzare la locul unde va avea loc licitația.

Debitorul va fi înștiințat despre data, ora și locul vânzării.

Persoanele care vor să cumpere imobilul la licitație sunt obligate să depună la Casa de Economii și Consemnațiuni, la dispoziția executorului judecătoresc, până la termenul stabilit pentru vânzare, o cauciune reprezentând 10% din prețul la care a fost evaluat imobilul, atașând dovada consemnării la oferta de cumpărare. Nu au obligația de a depune cauciune creditorii care au creanțe în rang util și persoanele care, împreună cu debitorul, dețin imobilul urmărit în proprietate comună pe cote-părți.

Debitorul nu poate licita nici personal, nici prin alte persoane.

Licitatia începe prin citirea de către executorul judecătoresc a publicației de vânzare și a ofertelor primite până la acea dată. După aceasta, executorul judecătoresc va oferi spre vânzare imobilul, prin trei strigări succesive, la intervale de timp care să permită opțiuni și supralicitări. Prețul de pornire a licitației este cel la care s-a făcut evaluarea imobilului sau prețul deja oferit dacă acesta din urmă este mai mare. Dacă imobilul este grevat de vreun drept de uzufruct, uz, abitație sau servitute intabulate ulterior înscrierii vreunei ipotece, la primul termen de vânzare strigările vor începe de la prețul cel mai mare oferit sau, în lipsă, de la cel fixat în publicație, scăzut cu valoarea acestor drepturi menționată în cartea funciară sau, după caz, determinată prin expertiză. Dacă din cauza existenței acestor drepturi reale principale, nu s-a putut obține un preț suficient pentru acoperirea creanțelor ipotecare înscrise anterior, socotite după datele din cartea funciară, executorul judecătoresc va relua în aceeași zi licitația pentru vânzarea imobilului liber de drepturile respective, caz în care strigările vor începe de la prețul menționat în publicația de vânzare.

În cazul în care nu este oferit prețul la care imobilul a fost evaluat, vânzarea se va amâna la un alt termen, de cel mult 60 de zile, pentru care se va face o nouă publicație de vânzare. La acest termen, licitația va începe de la prețul de 75% din cel la care imobilul a fost evaluat, iar dacă nu se obține acest preț, la același termen, bunul va fi vândut la cel mai mare preț oferit.

Vânzarea se va putea face chiar dacă se prezintă o singură persoană care oferă prețul de la care începe licitația.

Executorul judecătoresc va declara adjudecatar persoana care, la termenul de licitație, a oferit prețul de vânzare potrivit celor menționate mai sus. La preț egal, va fi preferat cel care are un drept de preempțiune asupra bunului urmărit. În toate cazurile, creditorii urmăritori sau intervenienți nu pot să adjudece bunurile oferite spre vânzare la un preț mai mic de 75% din cel la care imobilul a fost evaluat.

Executorul judecătoresc va întocmi un proces-verbal despre desfășurarea și rezultatul fiecărei licitații, în care vor fi menționați toți cei care au participat la licitație, sumele oferite de fiecare participant, precum și adjudecatarul imobilului și care se semnează de executor, creditor, debitor și de adjudecatar.

În termen de cel mult 30 de zile de la data vânzării, adjudecatarul imobilului va depune prețul, la dispoziția executorului judecătoresc, ținându-se seama de cautiunea depusă în contul prețului. Când adjudecatar este un creditor, acesta poate depune creanța sa în contul prețului, fiind obligat, dacă este cazul, să depună diferența de preț; dacă există alți creditori care au un drept de preferință în condițiile legii, el va depune până la concurența prețului de adjudecare și suma necesară pentru plata creanțelor lor, în măsura în care acestea nu sunt acoperite prin diferența de preț.

În cazul în care adjudecatarul nu depune prețul în termen, imobilul se va scoate din nou în vânzare în contul acestuia, fostul adjudecatar suportând cheltuielile prilejuite de noua licitație și eventuala diferență de preț. El va putea să achite la termenul adjudecării în cont prețul oferit inițial, urmând a fi obligat numai la plata cheltuielilor cauzate de noua licitație. Dacă la termenul de adjudecare în cont imobilul nu a fost vândut, fostul adjudecatar este obligat să plătească toate cheltuielile prilejuite de urmărirea imobilului. În toate cazurile, suma datorată de fostul adjudecatar se stabilește de executorul judecătoresc prin procesul-verbal de licitație, care constituie titlu executoriu; această sumă se va reține cu precădere din cautiunea depusă.

La cererea adjudecatarului, executorul judecătoresc poate stabili plata prețului în rate, fixând numărul acestora, cuantumul, data scadenței fiecărei rate, precum și suma care se plătește de îndată ca avans, însă numai cu acordul creditorului ori creditorilor urmăritori sau intervenienți.

După plata integrală a prețului sau a avansului dacă imobilul a fost vândut cu plata în rate, executorul judecătoresc, pe baza procesului-verbal de licitație, va întocmi actul de adjudecare, care va cuprinde mențiunile prevăzute de art. 516 C.pr.civ. Un exemplar de pe actul de adjudecare va fi înmănat dobânditorului pentru a-i servi ca titlu de proprietate și pentru a fi înscris în cartea funciară. În cazul în care imobilul a fost vândut cu plata prețului în rate, executorul judecătoresc va înainta un exemplar al actului de adjudecare biroului de carte funciară pentru a se înscrie în cartea funciară interdicția de înstrăinare și grevare a imobilului până la plata integrală a prețului și a dobânzii corespunzătoare; executo-

rul judecătoresc va preda un exemplar al actului de adjudecare creditorului următor, care îi va servi ca titlu executoriu împotriva cumpărătorului, dacă acesta nu plătește diferența de preț.

Actul de adjudecare operează transferul dreptului de proprietate sau, după caz, altui drept real care a făcut obiectul urmăririi silită de la debitor urmărit la adjudecatar.

Prin intabulare, adjudecatarul dobândește dreptul de a dispune de imobilul vândut, potrivit regulilor de carte funciară (art. 518 alin. 2 C.pr.civ.)³⁵.

De la data intabulării, imobilul rămâne liber de orice ipotecă sau alte sarcini privind garantarea drepturilor de creanță, însă, dacă prețul de adjudecare se plătește în rate, sarcinile se sting la plata ultimei rate, iar adjudecatarul nu va putea înstrăina sau greva imobilul fără încuviințarea creditorilor urmăritori înainte de plata integrală a prețului³⁶.

Drepturile reale principale care grevau imobilul adjudecat rămân în ființă, în măsura în care au fost respectate formalitățile pentru opozabilitate, cu excepția cazului în care imobilul s-a vândut liber de aceste drepturi, în condițiile prevăzute de art. 509 alin. 4 C.pr.civ.

Locațiunea și celelalte acte juridice privitoare la imobil rămân în ființă sau, după caz, încetează, potrivit legii.

Dacă debitorul urmărit nu predă de bunăvoie imobilul adjudecatarului, se poate trece la executarea silită, prin aplicarea dispozițiilor de la predarea silită a bunurilor imobile. Însă, întrucât actuala reglementare nu prevede că actul de adjudecare constituie titlu executoriu pentru punerea în posesiune a adjudecatarului³⁷, rezultă că acesta din urmă trebuie să îl acționeze în judecată pe debitorul urmărit, pentru a obține o hotărâre care să îl oblige pe debitor la predarea imobilului. Este motivul pentru care apreciem că art. 516 pct. 8 C.pr.civ. ar trebui modificat în sensul menționării că actul de adjudecare constituie și titlu executoriu dacă imobilul adjudecat nu se află în posesiunea adjudecatarului.

³⁵ Prevederile art. 518 alin. 2 C.pr.civ. sunt în deplină concordanță cu dispozițiile art. 28 alin. 1 din Legea nr. 7/1996, care arată că dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale sunt opozabile terților, fără înscriere în cartea funciară, când provin, între altele, și din vânzare silită, dar ele trebuie să fie înscrise, în prealabil, dacă titularul înțelege să dispună de ele.

³⁶ Ipotecile și celelalte sarcini reale se vor radia din oficiu, afară de cele pentru care adjudecatarul ar conveni să fie menținute; vor fi radiate din oficiu drepturile reale intabulate ulterior înregistrării vreunei ipotecă, dacă vânzarea s-a făcut în condițiile prevăzute de art. 509 alin. 4 C.pr.civ., toate notările făcute cu urmărirea silită, precum și interdicția de înstrăinare sau de grevare, dacă există.

³⁷ Legea prevede doar că actul de adjudecare constituie titlu executoriu pentru creditor și împotriva adjudecatarului care nu plătește diferența de preț (art. 516 pct. 9 și art. 507 alin. 3 C.pr.civ.).

Un alt efect al actului de adjudecare este dreptul adjudecatorului de a fi garantat împotriva evicțiunii³⁸, ca și în cazul vânzărilor obișnuite. În acest sens, art. 522 C.pr.civ. prevede că, dacă a fost evins total sau parțial, adjudecatorul îl poate acționa pe debitorul urmărit pentru a fi despăgubit, iar, în măsura în care nu se poate îndestula de la debitor, adjudecatorul îi poate acționa pe creditorii care au încasat prețul de adjudecare, în limita sumei încasate de aceștia.

Pentru a crea o mai mare siguranță dreptului dobândit ca efect al adjudecării, art. 520 C.pr.civ. dispune că orice cerere de evicțiune, totală sau parțială, privind imobilul adjudecat se va prescrie în termen de 3 ani de la data înscrierii actului de adjudecare în cartea funciară, această prescripție curgând și împotriva dispărutiilor, minorilor și persoanelor puse sub interdicție. În avantajul adjudecatorului, art. 521 C.pr.civ. prevede că în cazul în care cererea de evicțiune este introdusă înainte de împărțea prețului de adjudecare, instanța de executare, la solicitarea adjudecatorului, va putea să suspende, cu sau fără cauțiune, împărțea prețului până la judecarea definitivă a cererii de evicțiune.

5. *Eliberarea și distribuirea sumei realizate prin executarea silită.* Indiferent de forma concretă de executare silită indirectă, eliberarea sau, după caz, distribuirea sumei de bani realizate prin executare silită este reglementată unitar de art. 562–571 C.pr.civ.

Suma de bani realizată prin executarea silită se eliberează creditorului urmăritor până la acoperirea integrală a drepturilor sale, iar suma rămasă disponibilă se predă debitorului.

În cazul în care executarea silită a fost pornită de mai mulți creditori ori dacă, până la întocmirea procesului-verbal referitor la eliberarea sau distribuirea sumei rezultate din executare, au depus și alți creditori titlurile lor, executorul judecătoresc va proceda la distribuirea sumei potrivit *ordinii de preferință* prevăzută de art. 563 alin. 1 C.pr.civ., dacă legea nu prevede altfel:

a) creanțele reprezentând cheltuieli de judecată, pentru măsuri asigurătorii sau de executare silită, pentru conservarea bunurilor al căror preț se distribuie, precum și orice alte cheltuieli făcute în interesul comun al creditorilor;

b) creanțele reprezentând salarii și alte datorii asimilate acestora, pensiile, sumele cuvenite șomerilor, potrivit legii, ajutoarele pentru întreținerea și îngrijirea copiilor, pentru maternitate, pentru incapacitate temporară de muncă, prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea sau întărirea sănătății, ajutoarele de deces, acordate în cadrul asigurărilor sociale, precum și creanțele reprezentând obligația de reparare a pagubelor cauzate prin moarte, vătămarea integrității corporale sau a sănătății;

³⁸ Pentru unele precizări referitoare la persoanele care ar putea să îl evingă pe adjudecator, a se vedea G. Boroi, D. Rădescu, *op. cit.*, p. 770–772.

c) creanțele rezultând din obligația de întreținere, alocații pentru copii sau obligația de plată a altor sume periodice destinate asigurării mijloacelor de existență;

d) creanțele bugetare provenite din impozite, taxe, contribuții și din alte sume stabilite potrivit legii, datorate bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetelor locale și bugetelor speciale;

e) creanțele rezultând din împrumuturi acordate de stat;

f) creanțele reprezentând despăgubiri pentru repararea pagubelor pricinuite proprietății publice prin fapte ilicite;

g) creanțele rezultând din împrumuturi bancare, din livrări de produse, prestări de servicii sau executări de lucrări, precum și din chirii sau arenze;

h) creanțele reprezentând amenzi cuvenite bugetului de stat sau bugetelor locale;

i) alte creanțe.

În cazul creanțelor care au aceeași ordine de preferință, dacă legea nu prevede altfel, suma realizată se repartizează între creditorii proporțional cu creanța fiecăruia.

Dobânzile și penalitățile sau alte asemenea accesorii ale creanței principale vor urma ordinea de preferință a acestei creanțe.

Dacă există creditorii care, asupra bunului vândut, au drepturi de gaj, ipotecă sau alte drepturi de preferință conservate, în condițiile prevăzute de lege, la distribuirea sumei rezultate din vânzarea bunului, creanțele lor vor fi plătite înaintea tuturor celorlalte creanțe (art. 564 C.pr.civ.),^{38bis} creditorii cu garanții reale fiind înștiințați din oficiu de către executorul judecătoresc pentru a participa la distribuire. Dacă suma obținută din vânzarea bunului afectat garanției este mai mică decât creanța garantată, diferența va fi trecută în tabloul de distribuire a sumei rezultate din valorificarea celorlalte bunuri în raport de ordinea de preferință stabilită de art. 563 alin. 1 C.pr.civ.

Menționăm că ordinea de preferință stabilită de art. 563–567 alin. 1 C.pr.civ. constituie, în concepția legiuitorului, *ordinea de preferință de drept comun*, fiind corelată cu dispozițiile Codului civil referitoare la concursul dintre creanțele privilegiate și ipotecare (art. 1722 și urm.) și, mai ales, cu ordinea de preferință fixată de Ordonanța Guvernului nr. 11/1996 privind executarea creanțelor

^{38bis} În opinia noastră, art. 564 C.pr.civ. conține o regretabilă inadvertență, întrucât prevede plata creanțelor ipotecare sau gajate *înaintea* creanțelor menționate la art. 563 alin. 1 lit. a din același Cod, în timp ce, rațional și juridic, trebuia statuit că plata creanțelor amintite se face *după* plata creanțelor specificate de art. 563 alin. 1 lit. a din Codul de procedură civilă.

Într-adevăr, este de observat că toate reglementările legale în materie plasează plata cheltuielilor de judecată și a celor asimilate acestora *înaintea oricărei alte creanțe*, așadar, și *înaintea* celor ipotecare, gajate etc. (a se vedea, de pildă, art. 1731 C.civ., art. 106 alin. 1 pct. 1 și art. 108 pct. 1 din Legea nr. 64/1995 – republicată la 13 decembrie 1999 –).

bugetare, cu modificările și completările ulterioare (art. 71 și art. 72 alin. 3)³⁹, precum și cu dispozițiile incidente din Legea nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului (art. 106 și art. 108–109). Deoarece prevederile cuprinse în Codul de procedură civilă referitoare la ordinea de preferință a distribuirii sumelor rezultate din executarea silită alcătuiesc dreptul comun, în măsura în care există reglementări speciale, acestea din urmă se vor aplica prioritar dacă stabilesc o altă ordine de preferință, cum o spune în mod expres chiar art. 563 alin. 1 C.pr.civ.⁴⁰.

În cazul în care unul dintre titlurile depuse de creditorii urmăritori conține obligația debitorului de a plăti suma de bani în mod periodic, iar bunurile rămase în patrimoniul debitorului după efectuarea executării sau veniturile sale nu asigură plata în viitor a ratelor datorate, executorul judecătoresc sau partea interesată va sesiza instanța în circumscripția căreia se face executarea, care, prin încheiere dată cu citarea părților și supusă numai recursului, va stabili suma globală cu care creditorul respectiv va participa la distribuirea sumei realizate prin urmărire. De asemenea, dacă debitorul a decedat și se constată că, în raport cu numărul moștenitorilor, locul unde aceștia se găsesc, modul în care s-a făcut împărțea moștenirii sau cu alte asemenea împrejurări, plata în rate a creanțelor este greu de realizat, instanța poate, la cererea creditorului, să stabilească suma totală ce se cuvine creditorului, precum și suma pe care o va plăti fiecare moștenitor în parte (art. 566 C.pr.civ.)⁴¹.

³⁹ Prin art. VIII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 s-a dispus, între altele, și abrogarea expresă a dispozițiilor art. 72 alin. 1 și 2 din Ordonanța Guvernului nr. 11/1996, care fixau o ordine de preferință total injustă și vădit dezavantajoasă în privința creditorilor privilegiați, gajști sau ipotecari aflați în concurs cu creditorii rânduiți la art. 71 lit. a)–f), printre care figurează și statutul și unitățile administrativ-teritoriale pentru creanțele datorate bugetului de stat ori, după caz, bugetelor locale.

⁴⁰ Dintre reglementările speciale care cuprind dispoziții legale referitoare la ordinea de preferință sunt de semnalat, în afara celor deja citate, următoarele: Codul comercial (art. 387–388 și art. 678–694); Codul muncii (art. 87 alin. 2), precum și Legea salarizării nr. 14/1991 (art. 7 alin. 2), fiind însă de reținut dispozițiile ambelor texte amintite, care stabilesc că drepturile salariale cuvenite angajatului se plătesc înaintea oricăror alte obligații bănești ale unității, sunt implicit modificate prin art. 563 alin. 1 lit. b și art. 564 C.pr.civ.; titlul VI („Regimul juridic al garanțiilor reale mobiliare”) al Legii nr. 99/1999 (art. 28, 32–33, 35–38, 78–79, 82, 90–99); Ordonanța Guvernului nr. 55/1999 privind executarea silită a creanțelor bancare neperformante preluate la datoria publică internă, cu modificările și completările ulterioare (art. 24).

⁴¹ În cazul creanțelor afectate de o condiție (suspensivă sau rezolutorie) ori de un termen suspensiv, executorul va proceda conform dispozițiilor înscrise în art. 567, respectiv art. 568 C.pr.civ., iar în cazul drepturilor de uzufruct, uz, abitație sau suprafață, stinse potrivit art. 509 alin. 4 C.pr.civ., conform prevederilor art. 569 alin. 3 C.pr.civ.

Suma rezultată din executare va fi eliberată sau distribuită numai după trecerea unui termen de 15 zile de la data depunerii ei, cu citarea părților și a creditorilor care și-au depus titlurile, iar apoi, de îndată, executorul judecătoresc va întocmi un proces-verbal, care se va semna de persoanele interesate ce sunt prezente. Cel nemulțumit de modul stabilit pentru eliberarea sau distribuirea sumei rezultate din executare poate cere executorului judecătoresc să consemneze obiecțiile sale în procesul-verbal, care poate fi contestat în termen de 3 zile. Contestatia suspendă de drept eliberarea sau, după caz, distribuirea. Judecata ei se face de urgență și cu precădere, cu citarea în termen scurt a părților.

XXI. EXECUTAREA SILITĂ DIRECTĂ

1. *Precizări introductive.* Executarea silită directă, reglementată de art. 572-580⁵ C.pr.civ., este acea modalitate de executare silită care intervine atunci când creditorul tinde să obțină executarea în natură a obligației înscrise în titlul executoriu, obligația care poate constata în predarea unui bun ori a folosinței acestuia, în desființarea unei construcții, plantații sau altei lucrări ori în îndeplinirea oricărei alte activități stabilite pentru realizarea drepturilor creditorului.

Dacă însă executarea în natură nu este posibilă sau nu mai prezintă interes pentru creditor, ea se va interverti în executare indirectă prin echivalent. Într-o asemenea situație, dacă în titlul executoriu nu s-a stabilit ce sumă urmează a fi plătită ca echivalent al valorii lucrului în cazul imposibilității predării acestuia, instanța de executare, la cererea creditorului, va stabili această sumă prin hotărâre dată cu citarea părților; hotărârea este executorie și poate fi atacată cu recurs, suspendarea executării acestei hotărâri putându-se obține numai cu consemnarea sumei stabilite.

Codul de procedură civilă reglementează cele trei forme de executare silită directă, anume: predarea silită a bunurilor mobile, predarea silită a bunurilor imobile, precum și executarea silită directă a altor obligații de a face și a obligațiilor de a nu face⁴².

2. *Predarea silită a bunurilor mobile.* După încuviințarea cererii de executare, executorul judecătoresc va comunica o somație scrisă debitorului, iar dacă în termen de o zi de la primirea acesteia debitorul nu execută de bunăvoie obligația de a preda bunul mobil, determinat prin calitate și cantitate, se va pro-

⁴² Pentru toate cele trei forme de executare silită directă, art. 573 C.pr.civ. permite președintelui instanței de executare să dispună, prin încheiere irevocabilă, dată fără citarea părților, ca executarea silită să se facă de îndată, fără somație, dacă creditorul justifică o nevoie urgentă sau dacă există pericol ca debitorul să se sustragă de la executare.

ceda la executarea silită, prin ridicarea bunului, de către executorul judecătoresc, de la debitor sau de la persoana care îl deține și predarea acestuia creditorului.

Executorul judecătoresc va încheia un proces-verbal despre îndeplinirea executării, stabilind și cheltuielile de executare pe care urmează să le plătească debitorul, în privința acestor cheltuieli procesul-verbal constituind titlu executoriu.

3. *Predarea silită a bunurilor imobile.* După încuviințarea cererii de executare, dacă partea obligată să părăsească ori să predea imobilul nu își îndeplinește această obligație în termen de 5 zile de la primirea somației scrise, executorul judecătoresc se va deplasa la locul situării imobilului, va soma verbal pe debitor să părăsească de îndată imobilul respectiv, iar, în caz de împotrivire, va elibera imobilul cu ajutorul forței publice, punând pe creditor în drepturile sale. Dacă executarea privește un imobil în care se găsesc bunuri mobile ce nu formează obiectul executării și pe care debitorul nu le ridică singur, executorul va încredința aceste bunuri în păstrarea unui custode, pe cheltuiala debitorului.

Executorul judecătoresc va întocmi un proces-verbal referitor la efectuarea executării, care constituie titlu executoriu în privința cheltuielilor de executare stabilite în sarcina debitorului.

4. *Executarea silită a altor obligații de a face și a obligațiilor de a nu face.* Trebuie deosebit după cum executarea presupune sau nu participarea personală a debitorului.

Dacă debitorul refuză să îndeplinească o obligație de a face cuprinsă într-un titlu executoriu, care obligație nu presupune cu necesitate participarea personală a debitorului, în termen de 10 zile de la primirea somației, creditorul poate fi autorizat de instanța de executare, prin încheiere irevocabilă, dată cu citarea părților, să o îndeplinească el însuși sau prin alte persoane, pe cheltuiala debitorului. În cazul când titlul executoriu cuprinde o obligație de a nu face, creditorul va putea cere instanței de executare să fie autorizat, prin încheiere irevocabilă, dată cu citarea părților, să desființeze el însuși sau prin alte persoane, pe socoteala debitorului, lucrările făcute de acesta împotriva obligației de a nu face.

Dacă obligația de a face nu poate fi îndeplinită prin altă persoană decât debitorul, acesta poate fi constrâns la îndeplinirea ei, prin aplicarea unei amenzi civile⁴³, în cuantumul prevăzut de art. 580³ alin. 1 C.pr.civ.⁴⁴, stabilită pe zi de întârziere până la executarea obligației prevăzute în titlul executoriu, printr-o

⁴³ Un astfel de sistem există și în Legea contenciosului administrativ nr. 29/1990, cu modificările și completările ulterioare (a se vedea art. 16 alin. 2, coroborat cu art. 10 alin. 3).

⁴⁴ Potrivit art. II din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000, amenziile prevăzute în Codul de procedură civilă vor putea fi actualizate prin hotărâre a Guvernului, în funcție de rata inflației.

încheiere irevocabilă, dată de instanță cu citarea părților. Deosebit de aceasta, pentru acoperirea prejudiciilor cauzate prin neîndeplinirea obligației prevăzute în titlul executoriu, creditorul poate cere obligarea debitorului la daune-interese.

Se observă că noua reglementare nu a reținut soluția din doctrină și jurisprudență referitoare la obligarea debitorului la plata de daune cominatorii, deoarece, în practică, acestea s-au dovedit a fi ineficiente, însăși executarea lor ridicând o serie de dificultăți, în sensul că ar fi necesară declanșarea unei forme de executare silită indirectă, deși ele au caracter nedeterminat din punctul de vedere al întinderii lor, iar, după aceea, în principiu, daunele cominatorii ar urma să fie restituite debitorului, mai puțin suma ce ar reprezenta contravaloarea daunelor-interese (moratorii sau compensatorii). În schimb, amenzile judiciare, nefiind supuse restituirii, sunt nu numai un mijloc indirect eficace de constrângere a debitorului la executarea în natură, ci și un mijloc de asigurare a prestigiului autorității hotărârii judecătorești.